



Meziuniverzitní studentská soutěž

OBČANSKÝ PROJEKT



TÝM č. 31

Kamil Daněk
Jarmila Bíšková
Ondřej Hladík
Štěpán Žádník

Jiří Tichý
Jan Toman
Ondřej Malina
Radim Stloukal

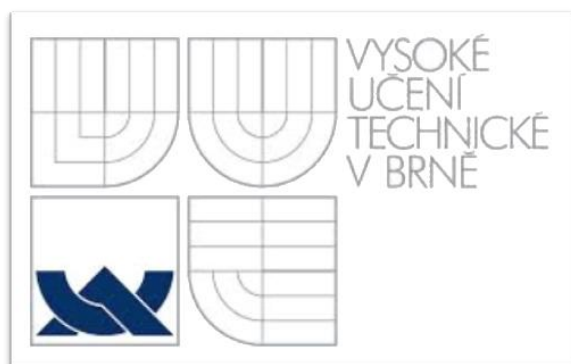
BRNO 2014

*Aneb jak být
občanem Brna na
plno!*





Partneři projektu





Autoři této školní týmové práce, která je jedním z výstupů projektu Partnerství subjektů meziuniverzitní studentské sítě (reg. č. CZ.1.07/2.4.00/31.0157) a na kterou se vztahují pravidla Operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost v platném znění, berou na vědomí, že tato práce bude v odevzdané podobě volně a zdarma dostupná veřejnosti na webu projektu (<http://www.muniss.cz>). Také dále berou na vědomí, že obsah této práce bude plně k dispozici k využití pro potřeby zadavatele tématu, které tým zpracovával.



Řešitelé projektu a jejich studijní zaměření

Kamil Daněk
(vedoucí týmu)

Sociologie, fakulta sociálních studií, MU

Mgr. Jarmila Bíšková

**Environmentální studia, fakulta sociálních studií,
MU**

Ondřej Hladík

Sociologie, fakulta sociálních studií, MU

Ondřej Malina

Sociologie, fakulta sociálních studií, MU

Bc. Radim Stloukal

Stavební inženýrství, fakulta stavební, VUT

Bc. Jiří Tichý

Sociologie, fakulta sociálních studií, MU

Ing. Jan Toman

Soudní inženýrství, fakulta stavební, VUT

Štěpán Žádník

**Sociologie, fakulta sociálních studií, MU a
Žurnalistika, fakulta sociálních studií, MU**



Obsah

1. Představení občanského projektu.....	7
2. Kritéria občanského projektu.....	9
3. Institucionální řešení občanského projektu	12
3.1. <i>Institucionální část malého projektu</i>	<i>12</i>
3.1.1. Proces postupu v institucionální části z pohledu pasivního participanta – navrhovatele projektu	13
3.1.2. Proces postupu v institucionální části občanského projektu z pohledu aktivního participanta – vykonavatele projektu	14
3.1.3. Proces postupu institucionální části z pohledu úředníka	17
3.2. <i>Institucionální část velkého projektu</i>	<i>19</i>
3.3. <i>Zázemí občanského projektu - propagace</i>	<i>22</i>
3.4. <i>Formulář</i>	<i>22</i>
3.5. <i>Databáze.....</i>	<i>23</i>
3.6. <i>Smlouva</i>	<i>24</i>
4. Péče o životní prostor a jeho podpora	26
4.1. <i>Návrh občanského projektu 1: Pěstování rostlin ve veřejném prostoru</i>	<i>26</i>
4.1.1. Podpora pěstování	27
4.1.2. Vyřízení žádosti	28
4.1.3. Motivace.....	29
Sdílení.....	29
Soutěž	30
4.1.4. Květnaté louky.....	31
Výhody a nevýhody květnatých luk:	32
4.1.5. Náklady	33
4.2. <i>Návrh občanského projektu 2: Výroba veřejného mobiliáře.....</i>	<i>34</i>
4.2.1. Pozitivní dopady na lokalitu a instalace mobiliáře:.....	34
4.2.2. Realizační firma	34
4.2.3. Vzorový realizátor	35
4.2.4. Workshop.....	36
Výhody workshopu:	37
4.2.5. Náklady	38
4.2.6. Vypořádání se s institucí:.....	38
5. Občanská sounáležitost a její podpora.....	40



5.1.	Aktéři	40
5.1.1.	Občan.....	40
5.1.2.	Město (městská část)	41
5.1.3.	Firma	41
5.2.	Údržba nových objektů vzniklých z občanského projektu	41
5.3.	Dlouhodobé využití objektů a návazné akce	42
5.4.	Motivace.....	42
5.5.	Návrh občanského projektu 3: Ohniště a grill spoty pro Brno	43
5.5.1.	Občanská participace	43
5.5.2.	Další aktéři	43
5.5.3.	Náklady	43
5.5.4.	Umístění	45
5.5.5.	Návrh pravidel Ohniště a grill spoty pro Brno:	45
5.5.6.	Příslušenství	45
5.5.7.	Veřejné akce.....	47
5.6.	Návrh občanského projektu 4: Miniamfiteátry	48
5.6.1.	Občanská participace	50
5.6.2.	Motivace.....	50
5.6.3.	Náklady	50
5.6.4.	Umístění	51
5.6.5.	Návrh pravidel pro miniamfiteátry	51
5.6.6.	Příslušenství	51
5.6.7.	Veřejné akce.....	52
5.7.	Návrh občanského projektu 5: Herní plácky	53
5.7.1.	Občanská participace	55
5.7.2.	Motivace.....	55
5.7.3.	Náklady	56
5.7.4.	Umístění	57
5.7.5.	Návrh pravidel pro herní plácky:	57
5.7.6.	Příslušenství	57
5.7.7.	Veřejné akce.....	59
6.	Závěr.....	60
7.	Zdroje	62
8.	Přílohy	63
	Příloha č. 1	63
	Příloha č. 2	68
	Příloha č. 3	73
	Příloha č. 4	77



Jak si vypěstovat květnatou louku	77
Příloha č. 5	78
Příloha č. 6	79
Příloha č. 7	80
Příloha č. 8	81



1. Představení občanského projektu

Zatím pravděpodobně jen málokterý občan Brna slyšel o občanských projektech. Pravděpodobně by asi ani nevěděl, co si pod tímto pojmem má představit. Tato práce si klade za úkol seznámit čtenáře s občanským projektem. V občanském projektu spatřuje nové možnosti pro městskou společnost, její aktivizaci a výchovu ke spoluzodpovědnosti za veřejný prostor. Myslíme si, že pro fungování města jako živého organismus, je nutná účast každé buňky na jeho fungování. Občanský projekt se snaží o maximálně fungující vztahy mezi vedením města/městských částí, vykonavateli jejich vůle a občany. Jedním ze základních pilířů občanského projektu je participace občanů na rozhodování a vytváření jejich sdíleného životního (tedy veřejného) prostoru. Občanským projektem se ze soupeření mezi jednotlivými občany a vedením města, stává usilování za společný zájem.

Občanský projekt se zabývá propojováním lidí a prostoru. Vytvořením pouta mezi člověkem a místem, které obývá či každodenně navštěvuje. Občanský projekt se snaží nabourat stereotypní představu obyvatel města, že to, co se děje za hranicemi jejich prahu, není jejich věc. Uvědomujeme si, že tento proces je dlouhodobého charakteru, neurodí ovoce ze dne na den, avšak z dlouhodobého hlediska má potenciál k zaktivizování občanů žijících ve městě a jejich informovanosti o vnímání veřejného prostoru. Je nutné, aby si občané uvědomovali, že veřejný prostor patří všem a každý se na něm může podílet. Občanský projekt je založen na dobrovolnosti a zodpovědnosti občanů, kteří se do



něj zapojí. Než se občanský projekt více zpopularizuje a zapojí se do něj více lidí. Předpokládáme, že ti kdo se do něj zapojí, nejdříve budou občané, kteří se budou zabývat veřejným dobrem. Uvědomujeme si, že nejdříve by mohlo být počínání těchto lidí trochu deprimující ve světle možného odcizení či poškození výsledných produktu projektu. Ale předpokládáme, že s rozšířením myšlenek, které jsou spojené s občanským projektem, by daných situací mohlo ubývat.

Občanský projekt se snaží propojit jednotlivce, firmy, sdružení či jiná uskupení s veřejným prostorem a usiluje o budování vřelého vztahu k veřejnému prostoru. Fungující občanský projekt mění obyvatele měst z pouhých konzumentů míst na zodpovědné uživatele. Fungující občanské projekty se mohou pozitivně projevit např. v nižším výskytu vandalismu (a s ním spojenými výdaji na opravu škod), větší míře participace veřejnosti (zvýšení zájmu lidí o veřejný život) a ve zlepšení reputace města či městské části.

Občanský projekt je způsob, kterým může městský úřad ukázat, že není neosobní institucí. Je to instituce pracující pro své občany, nikoliv proti nim.



2. Kritéria občanského projektu

Vytvořili jsme pět kritérií, které by měl splňovat každý projekt přihlášený do občanského projektu. Jsou jimi následující kritéria (které jsou níže podrobně rozepsány):

- **Podpora občanské sounáležitosti – utváření komunity**
- **Zlepšení životního prostředí ve městě**
- **Udržitelnost projektů – využívání objektů vzniklých z občanského projektu k dalším akcím a událostem**
- **Posílení spoluzodpovědnosti za veřejný prostor**
- **Aktivní zapojení občanů do občanského projektu**

První bod s názvem *podpora občanské sounáležitosti* se zabývá vytvářením vazeb mezi jednotlivými obyvateli města či městské části. Vytvořením vazeb sledujeme zlepšení vztahů mezi jednotlivými lidmi a snížením lhostejnosti a anonymity. Lhostejnost a anonymita jsou základem pro zanedbávání svého okolí, mohou být spjatá s nárůstem kriminality a vandalismu, který se zpětně projeví zhoršením vzhledu města či městské části a jejich životní úrovně. Navíc čím větší bude sounáležitost mezi občany města či městské části, tím lepší budou podmínky pro život. Podpora občanské sounáležitosti může vést ke vzniku komunit nebo k utužování již existujících vztahů. Komunita je sociální útvar, jehož příslušníci jsou spojeni sociálními vazbami, které mohou vznikat například i společnou péčí se o své okolí a podílením se na zlepšování životní úrovně ve svém městě či městské části.

Pod dalším bodem *zlepšení životního prostředí* si představujeme, že jedním z možných dopadů občanského projektu je změnit stávající stav místa k lepším fyzickým, ekologickým a společenským podmínkám. To znamená, že vykonavatel projektu (viz níže, str. 12) se bude snažit skrze občanský projekt o opravu malé škody např. podsypání viklajícího se chodníku, nebo vytvořením zcela nového prvku, příkladem může být setba rostlin, anebo skrze událost, zorganizováním workshopu s účelem edukačním, pracovním či socializačním. Veškeré tyto tři druhy projektu vedou ke zlepšení okolí ve městě či městské části. Podsypání chodníku vede ke zvýšení bezpečnosti pohybu po něm, setba květin zlepši vzhled místa a workshop obohatí návštěvníky o nové zkušenosti, vyrobí produkty, které se stanou součástí veřejným mobiliáře místa a zároveň podpoří využívání daného místa, což povede ke zlepšení vztahu mezi obyvateli města.

Občanský projekt musí být *udržitelný*. Co si pod tímto pojmem představit? Jedná se o využívání a dlouhodobé trvání produktu projektu vzniklého z občanského projektu a další zde konané

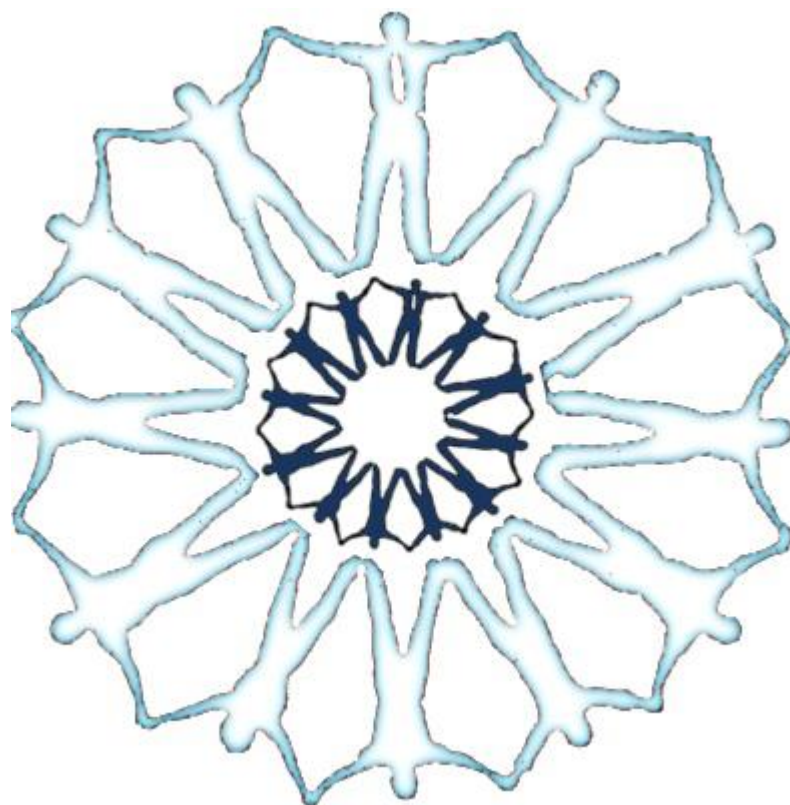


společné akce. Využijí předešlých příkladů. V případě podsypání dlažby chodníku je to prevence lámání dlažby na nerovném podkladu a nutnost její výměny. Setba zlepšuje dojem místa a zeleň napomáhá v letních měsících ke snížení teploty a navíc zadržuje vodu. Události budují vztah k místu konání a napomáhají ke zvýšení zájmu o stav daného místa. Zároveň událost posiluje povědomí o veřejném prostoru a jeho ztotožněním se s ním. Občanovi již není lhostejné co se s daným místem děje a „dává na něj pozor“, ti aktivnější se zapojují do dění.

Každý občanský projekt přispívá k výchově veřejnosti i institucí (město/městskou část/úřady) ke *spoluzodpovědnosti* za veřejný prostor, k aktivnímu zapojování občanů do veřejného dění a k podpoře občanské sounáležitosti.

Aktivní zapojení občanů je poslední kritérium, které sledujeme. Jde nám o zaktivnění občanů samotných. Aktivní občan se více zapojuje do veřejného života, více se stará o to, co se děje okolo něj. Není mu lhostejná chátrající lavička, viklající se chodník nebo vandalové ve veřejném prostoru.

Aby mohl projekt splňovat kritéria občanského projektu a být podporován městem či městskou částí, musí splňovat minimálně následující tři kritéria: *sounáležitost*, *posílení spoluzodpovědnosti* a *aktivní zapojení*.



Institucionální řešení občanského projektu



3. Institucionální řešení občanského projektu

V následujících odstavcích soustředíme se na představení námi vytvořené platformy, která bude sloužit jak pro navrhovatele a vykonavatele projektu, tak pro město či městskou část, které občanský projekt zaštití. Tuto platformu jsme rozdělili na dvě části. *V první budeme řešit institucionální řešení malých projektu a ve druhé projektů velkých.* Rozdělili jsme projekty z důvodu jejich mírně odlišného institucionálního řešení. Hranici mezi těmito projekty tvoří částka 10 000 Kč.

Předsevzali jsme si, že námi navrhovaná struktura institucionální části bude jednoduchá, přehledná, rychlá a maximálně efektivní. Všechny tyto charakteristiky by měly dohromady vytvořit dostatečně dobré prostředí pro komunikaci, důvěru a účinnost projektu. Pod jednoduchostí si představujeme co nejvstřícnější uživatelské rozhraní. Aby bylo rozhraní zároveň přijatelné pro zadavatele (město či městskou část), tak i co nejméně odrazující pro vykonavatele a navrhovatele projektu.

Pod pojmy *navrhovatel* a *vykonavatel* projektu zahrnujeme jak jednotlivé fyzické osoby, tak firmy a instituce spravované státem. Přehlednost reprezentuje snahu o co nejpodrobnější sledování obou stran celého procesu, tak aby obě strany vždy věděly, v jaké fázi procesu se nachází. Dalším, pro obě strany důležitým aspektem, je rychlost. Ta napomáhá vybudování důvěry mezi oběma stranami a důvěry v projekt. Poslední charakteristika, efektivita, je důležitá z hlediska dlouhodobého fungování celého projektu, který zpětně pomáhá v budování důvěry.

3.1. Institucionální část malého projektu

V předešlém textu jsme se zmiňovali o uživatelích projektu jako o *navrhovatelích* a *vykonavatelích* projektu. Pod těmito pojmy jsou zahrnuti jak jednotliví občané, občanská sdružení, tak i firmy. Občané mají svůj zájem položený ve zvelebování svého okolí a místa kde žijí. Občanská sdružení soustřeďují aktivnější část občanů. U firem vidíme zájem hlavně v sebeprezentaci, v možnosti propagovat se v rámci výsledného produktu, ať již to bude malá plaketa připomínající, že danou práci odvedla konkrétní firma či logo firmy v průběhu takto sponzorované události. *Událostí* chápeme například workshop, kdy je v jeho průběhu placen nejen materiál ale i odborný dozor a zapůjčení nástrojů nutných k projektu. Pod pojmy vykonavatel či navrhovatel projektu chápeme také instituce zřizované státem, jako jsou například školky, školy, DDM.

Úlohu výše zmíněných jsme rozdělili na *dva možné přístupy*, které mohou zaujmout k občanskému projektu a to *pasivní* a *aktivní*.



Pasivního participanta na občanském projektu jsme pojmenovali jako navrhovatele projektu, což je sběratel možné inspirace pro druhý možný přístup k občanskému projektu – aktivnímu. Tento způsob participace jsme se rozhodli zmínit z důvodu většího pokrytí a zapojení veřejnosti do rozhodování o projektu. Jedná se o přístup, který je určen té části veřejnosti, která by něco změnila a podnikla, ale z jakéhokoli důvodu není schopna danou věc vykonat (např. fyzická indispozice, nedostatek volného času apod.).

3.1.1. Proces postupu v institucionální části z pohledu pasivního participanta – navrhovatele projektu

Proces, během něhož navrhovatel participuje v občanském projektu, jsme rozdělili do několika částí. Dle formuláře (viz Příloha 1), který bude buď fyzicky přítomen na úřadu města či městské části, nebo ve stažitelné podobě na internetu, vyplní navrhovatel jednotlivé kolonky a zaškrtně pasivní účast. Formulář nemůže pojmut všechny možné kombinace, které mohou nastat. V tom případě bude moci navrhovatel projektu do formuláře, kde bude vyčleněno volné místo právě pro tento případ, popsat nový projekt. Kontaktuje město či městskou část tedy úředníka, který zpracovává občanský projekt.

Komunikační kanál by měl být všestranného charakteru a oslovit co největší množství občanů, vedle v současnosti využívaných způsobu komunikace – e-mail, telefon – by se měly možnosti komunikace rozšířit o online telefonování (např. Skype) či využití různých sociálních sítí (Facebook, Google+). Vedle těchto moderních možností komunikace, využívajících především internet, by mělo být zachováno oslovení úředníka tradičním způsobem – dopisem či možnou osobní návštěvou úředníka. Počítáme s tím, že než/jestli by se daný projekt rozjel, byla by pozice daného úředníka na občanském projektu omezena, respektive by daný úředník byl na občanský projekt vyčleněn pouze částečně kupř. na čtvrtinový úvazek. Tím pádem by se setkání mezi subjektem a úředníkem muselo dohodnout s dostatečným předstihem.

Po vyřízení žádosti se buď zařadí do nabídky pro možnou participaci aktivních vykonavatelů projektu, navrhovatel je o daném rozhodnutí srozuměn, anebo bude pasivní participant – navrhovatel projektu – který předložil daný projekt, požádán o doplňující informace (následně bude opět návrh zařazen do procesu a pokud jím úspěšně projde, následovat jeho zařazení do databáze).



Proces jsme schematicky znázornili v bodech:

1. Návrh projektu
 - a. Navrhovatel projektu vyplní předem připravený formulář.
 - b. Navrhovatel projektu dle popsaného postupu navrhne nový projekt.
2. Předá navrhovatel projektu takto vyplněný formulář zvoleným komunikačním kanálem úředníkovi k vyřízení návrhu.
3. Úředník posuzuje oprávněnost dané záležitosti.
4. Zaznamenání návrhu
 - a. Úředník zaznamenává projekt do databáze možných projektů a zároveň zasílá zpětnou vazbu.
 - b. Úředník v případě, nutnosti doplnění informací, kontaktuje navrhovatele projektu (zpět na bod 1b).

3.1.2. Proces postupu v institucionální části občanského projektu z pohledu aktivního participanta – vykonavatele projektu

Opět jsme proces, kdy se aktivní participant, vykonavatel projektu, účastní občanského projektu, rozdělili na několik částí.

Prvotní fáze je oproti první fázi navrhovatele projektu rozšířena o možnost výběru z nabízených již předpřipravených schválených projektů. Databáze by měla být dostupná nejen na internetu, ale i ve vytištěné podobě například na úřední desce či v městském periodiku (věstníky apod.). Následně potenciální vykonavatel projektu předá projekt k prozkoumání. V případě výběru z databáze projektů informuje úředníka o volbě konkrétního projektu¹. Po zhodnocení návrhu projektu dostává vykonavatel projektu zpětnou vazbu (viz výše postup u navrhovatele projektu, str. 12).

V následující fázi je podepsána dohoda mezi vykonavatelem projektu a městem/městskou částí. V této fázi se vyplácí 70 % částky, která se fixuje na daný projekt, respektive je tato částka přísně fixována pouze na výdaje nemzdového charakteru (nesmí se jimi zaplatit účast vykonavatele projektu). Jakákoliv jiná fixace financí není dovolena a je porušením dohody (viz Příloha 2) sepsané mezi městem či městskou částí a vykonavatelem projektu. Částka bude převedena dle preferencí vykonavatele projektu². Vyplacením 70 % částky již v této fázi je vykonavatel projektu motivován

¹ Proces zhodnocení se přeskakuje (projekt byl již v minulosti zhodnocen a odsouhlasen).

² Buď bezhotovostně na jeho bankovní účet či složenkou, anebo vyplacena v hotovosti, vše oproti podpisu.



k jeho uskutečnění, zlepšuje se vztah mezi městem či městskou částí a vykonavatelem projektu, např. projevenou důvěrou ve správné zhodnocení svěřené částky. Navíc částka zčásti zprostředkovává finanční zajištění nákladů (nemzdového charakteru) pro vykonavatele projektu a tím také zrychluje proces provedení konkrétního projektu (vykonavatel projektu nemusí za vlastní náklady uhradit většinu výdajů s projektem spojených). Obnos vyšší než 1 000 Kč je hranicí pro vyplacení 70 % částky. Do částky 1 000 Kč budou peníze vypláceny zpětně až po zdárném ukončení projektu.

V případě, že bude návrh občanského projektu zamítnut, bude buď žadatel vyzván k úpravě či doplnění nezbytných informací, tak aby projekt splňoval smluvené podmínky občanského projektu, nebo mu bude oznámeno zamítnutí bez udání důvodů.

Po úspěšném schválení projektu, podepsání dohody a předání peněz dojde k uskutečnění konkrétního projektu.

Po vykonání projektu je vykonavatel projektu tuto skutečnost povinen neprodleně oznámit, nejpozději do tří pracovních dnů, příslušnému úředníkovi. Vykonavatel může zaslat fotografickou dokumentaci stávajícího stavu produktu³ projektu. Tuto fotodokumentaci doporučujeme s ohledem na zaznamenání stavu objektu (produkt), který byl projektem vytvořen nebo upraven, hned po jeho vykonání. V případě, že byla konkrétní náplní projektu událost (např. workshop) je povinností vykonavatele projektu zaznamenat průběh události a její možné produkty. Do předání a schválení produktu projektu je vykonavatel projektu za produkt zodpovědný. Mohou nastat tři možné situace po předání produktu projektu.

Pokud vykonavatel projektu zdárně a bez chyb uskuteční projekt, je projekt zařazen do databáze již proběhlých projektů a je vyplacena zbylá částka 30 % v případě projektu nad 1 000 Kč a v případě projektu do 1 000 Kč celá částka. Obě částky budou vyplaceny oproti finančním dokladům a produkty projektu poté předány do vlastnictví města či městské části.

Pokud vykonavatel projektu uskutečnil projekt nezdárně a s chybami. Úředník pověřený městem nebo městskou částí není spokojen s kvalitou daného produktu (ohrožení zdraví, špatně provedená práce, chybějící materiál apod.), úředník danou skutečnost zaznamená a vyzve vykonavatele projektu k nápravě a zároveň s ním sepiše dodatek k již dříve vyhotovené smlouvě.

Náprava může být dvojího typu. Pro občanský projekt je vhodnější první typ nápravy skrze opravy produktu projektu podle připomínek úředníka. V případě nutnosti jsou poskytnuty další finanční zdroje, nyní ovšem pouze 50 % výše nákladů spojených s projektem. Druhý typ náhrady je skrze vrácení peněžní částky vykonavateli doposud vyplacené. Poskytnutí dalších možností vykonavateli projektu zvyšuje úspěšné zakořenění občanského projektu v městské správě. Naopak okamžitá

³ Produkt projektu může nabývat dvou různých forem. První formou je nově zhotovený objekt. Druhou formou je nově opravený (respektive vykonavatelem projektu opravený) stávající objekt ve vlastnictví města.



perzekuce, která by následovala, by mohla odradit další možné participanty a mohla by poškodit jak projekt, tak i město či městskou část, která občanský projekt zajišťuje.

Následující odstavec popisuje postup, jestliže vykonavatel projektu projekt neuskutečnil. V tomto případě, kdy není projekt vykonán k datu uvedeného ve smlouvě, je mu tato okolnost připomenuta. Připomenutí by mělo být automaticky generované a zaslané elektronickým systémem na kontaktní elektronickou adresu a to vždy, když není projekt z jakýchkoliv důvodů (nebyl realizován, chybí podklady k vyúčtování) dokončen. V případě, že vykonavatel neuvedl elektronický kontakt, je úředník (po té, co byl elektronickým systémem upozorněn) povinen kontaktovat vykonavatele preferovaným způsobem, který je uveden ve formuláři projektů. Od první upomínky do doby nápravy nesmí uplynout déle jak sedm pracovních dní. Pokud ani do této doby není projekt vykonán, je vykonavateli projektu zasláno druhé připomenutí. Po třetím připomenutí, kdy vykonavatel projektu nepředloží finanční doklady, nebo v případě pořádání události, fotografie o jejím uskutečnění, je vykonavatel projektu přesunut do registru dlužníků a je mu zamezen přístup k další možné participaci v občanském projektu. Tato varianta odpovídá projektům menšího charakteru, u projektů většího charakteru je situace zcela odlišná. Překročení částky 5 000 Kč se stává trestným činem.⁴

Z důvodu propagace a zvýšení motivace pro zapojení aktivních účastníků do občanského projektu navrhujeme odměnu v podobě plakety, kde bude uvedeno jméno vykonavatele projektu (v případě firmy logo a kontaktní údaje), jméno a kontaktní údaje poskytovatele občanského projektu a logo občanského projektu. Tato plaketa by měla nabývat velikosti nejvíce 5% celkové velikosti výsledného produktu, avšak o maximální možné velikosti 20 x 30 cm.

4 (1) Kdo si присвоjí cizí věc tím, že se jí zmocní, a a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, b) čin spáchá vloupáním, c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí, d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (2) Kdo si присвоjí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu. (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo c) způsobí-li takovým činem značnou škodu. (5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). (6) Příprava je trestná.



Proces občanského projektu z pohledu aktivního účastníka jsme schematicky znázornili v bodech:

1. Návrh projektu
 - a. Vykonavatel projektu vyplní předem připravený formulář pro malé projekty.
 - b. Vykonavatel dle popsaného postupu navrhne zcela nový projekt.
 - c. Vykonavatel si vybere z databáze již navržený a schválený konkrétní projekt.
2. Předá takto vyplněný formulář zvoleným komunikačním kanálem úředníkovi k vyřízení návrhu.
3. Úředník posuzuje oprávněnost dané záležitosti (neplatí u bodu 1/c).
4. Rozhodnutí
 - a. V případě pozitivního vyřízení následuje podepsání dohody a vyplacení 70 % nákladů (v případě nad 1 000 Kč).
 - b. V případě nutnosti doplnění informací kontaktuje úředník vykonavatele projektu (zpět na bod 2).
 - c. Zamítnutí projektu.
5. Uskutečnění projektu.
6. Oznámení o ukončení projektu.
7. Zhodnocení výsledku.
 - a. Vykonavatel projektu uskutečnil projekt zdárně (zařazení projektu do databáze uskutečněných projektů, zároveň je vyplacena zbylá částka 30 %, v případě do 1000 Kč je vyplacena celá částka, nově vzniklé produkty z projektu se stávají součástí městského mobiliáře).
 - b. Vykonavatel projektu uskutečnil projekt s chybami, úředník vyzve k nápravě.
 - i. Předělání/oprava výsledku projektu.
 - ii. Finanční vyrovnání (vrácení finančního obnosu).
 - c. Vykonavatel projektu neuskutečnil projekt (3 výzvy; jestli stav trvá, je vykonavatel přesunut do registru dlužníků).

3.1.3. Proces postupu institucionální části z pohledu úředníka

Ve výše zmíněných postupech jak pro navrhovatele projektu, tak vykonavatele projektu jsme zmínili a podrobněji rozepsali části týkající se institucionální části z jejich pohledu. Nyní se soustředíme na pohled zpracovatele daných žádostí, úředníka, který podle kritérií, která budou



zveřejněna pro veřejnost, zhodnotí možnost podpoření navrhovaného projektu. Úředník určí, zdali je daný projekt možno podporovat skrze občanský projekt. Projekt je schválen, viz postup v části proces postupu v institucionální části občanského projektu z pohledu aktivního participanta – vykonavatele projektu. V opačném případě zašle projekt zpět k navrhovateli či vykonavateli projektu s doporučením, jaké musí navrhovatel či vykonavatel projektu učinit kroky, aby se jejich projekt splnil specifika zadaná pro občanský projekt (viz str. 8). Pokud bude projekt v přímém rozporu s kritérii občanského projektu je možné ho bez udání důvodů zamítnout.

Zhodnocení výsledku projektu (produktu) probíhá nejpozději do tří pracovních dní po obdržení upozornění ze strany vykonavatele projektu úředníkovi o ukončení projektu. Pro obě zúčastněné strany a produkt samotný by bylo nejlepší, kdyby fyzické zhodnocení výsledku probíhalo do 24 hodin od oznámení úspěšného ukončení projektu, ale uvědomujeme si omezení a náročnost takového požadavku, na druhou stranu by se omezilo jednání třetích osob, které by mohly výsledky projektu ovlivnit.

Na vykonavateli projektu je, zdali fotodokumentací zaznamená výsledný vzhled produktu projektu. Jak již bylo zmíněno výše, fotodokumentace je vyžadována v případě, jestliže se projekt vztahuje na pořádání události.

Úředník hodnotí dle platných předpisů výsledek projektu, jedná-li se například o ohniště, hodnotí, zdali byly splněny veškeré parametry, které jsou předepsány pro zařízení pro tento účel. V případě, kdy výsledek projektu splňuje podmínky ve smlouvě a veškeré požadavky, které na něj kladeny byly, je vykonavateli vyplacena zbylá částka 30 %, při projektu nad 1 000 Kč, a celá částka v případě projektu do 1 000 Kč a výsledky projektu (vzniklé produkty) jsou předány do vlastnictví a správy města či městské části (podrobně je problém správy řešen u konkrétních návrhů projektů), do této doby je výsledek projektu v majetku vykonavatele je za něj zodpovědný. Je-li výsledný produkt projektu v rozporu se smlouvou, která byla sepsána mezi městem či městskou částí a vykonavatelem projektu, je toto zjištění zaznamenáno do databáze a vykonavateli projektu neprodleně sděleno a je požádáno o nápravu.

Náprava, jak již bylo výše zmíněno, může být dvojího typu, vrácení finančního obnosu nebo oprava/nahrazení produktu. Čas mezi jednotlivými upomínkami bychom doporučovali pět pracovních dní. Po třetí upomínce, kdy vykonavatel projektu nebude reagovat a neodstraní vady, na které byl upozorněn, je přesunut do registru dlužníků (pokud mu bylo vyplaceno 70 % z nákladů) a je vyřazen z možné další participace v občanském projektu.

Navrhujeme, aby úředník, který by byl vyčleněn na řešení občanských projektů byl vyčleněn pouze částečně. Například by byl zaměstnán na čtvrtinový úvazek (minimálně zpočátku). Takto



zaměstnaný úředník bude moci vykonávat svoji dosavadní činnost a tím pádem město či městská část nebude muset přijímat další osobu na pracovní poměr. Úředník bude muset podnikat terénní ověřování projektů a posuzovat výsledek projektů. V obou případech bude vyžadována od úředníka fotodokumentace, která v prvním případě ukáže místo ve stavu před projektem (pokud se jedná o opravu stávajícího majetku a vznik nového objektu) a ve druhém případě změnu místa po projektu.

Schéma postupu:

1. Od navrhovatele či vykonavatele projektu dojdou skrze formulář projekty.
2. Posuzování: návštěva místa, fotografie, vyhodnocení na základě získaných informací s ohledem na kritéria občanského projektu.
3. Rozhodnutí:
 - a. V případě pozitivního vyřízení následuje podepsání smlouvy a vyplacení 70 % nákladů (pouze v případě nad 1 000 Kč).
 - b. V případě nutnosti doplnění informací kontaktuje úředník vykonavatele projektu (zpět na bod 2).
 - c. Zamítnutí projektu.
4. Zhodnocení výsledku (návštěva místa, fotografie vytvořeného produktu projektu):
 - a. Vykonavatel projektu uskutečnil projekt zdárně (zařazení projektu do databáze uskutečněných projektů, vyplacení zbylých 30% při částce nad 1 000 Kč a celé částky při částce pod 1 000 Kč a výsledek projektu se stává majetkem města či městské části).
 - b. Vykonavatel projektu uskutečnil projekt s chybami (vyzván k nápravě, 3 výzvy jestli stav trvá, je vykonavatel projektu přesunut do registru dlužníků).
 - c. Vykonavatel projektu neuskutečnil projekt (3 výzvy jestli stav trvá, je vykonavatel přesunut do registru dlužníků).

3.2. Institucionální část velkého projektu

Jak již bylo řečeno, zvolili jsme rozdělení řešení institucionální části na dvě části z důvodu odlišného přístupu k malým a velkým projektům. Hranicí mezi malým a velkým projektem jsme stanovili částkou 10 000 Kč. Výše této částky je adekvátní pro řešení malých projektů krátkého (oprava



chodníku) či středního (setba květin) dosahu oproti velkým projektům (herní plácky), které více zasahují do fyzického a sociálního prostředí.

Sběr možných projektů je podobný sběru projektu v části *Institucionální část malého projektu* (viz výše, str. 12), který je výše podrobně popsán. Ovšem s tím rozdílem, že k určitému datu (včetně) bude ukončen sběr návrhů pro dané období. Navrhujeme pro kalendářní rok dvě taková období, každé tedy bude trvat půl roku. Konečná data sběru návrhů se nám zdají být nejvhodnější stanovit v polovině měsíců Únor a Srpen tak, aby po hlasování o nejlepší návrhy (probíhá měsíc viz níže) mohly být projekty vykonané před začátkem letních měsíců (dovolená) a zimních měsíců (nepříznivé přírodní podmínky). Zároveň po skončení jednoho období pro sběr hlasování začíná k druhému dni další období pro sběr nových návrhů. Od data ukončení sběru návrhů v jednom období má úředník deset pracovních dní na schválení/zamítnutí projektů. Po této době budou schválené návrhy projektů podstoupeny k hlasování.

Občané budou o hlasování informováni pomocí internetu (stránky projektu, měst či městské části apod.), tak i ve fyzické podobě (místní věstník, letáčky do schránky, oznámení na úřední desce). Hlasování se může zúčastnit každý občan starší 18 let, a to za pomoci hlasovacího lístku (fyzická podoba hlasování) nebo elektronicky po registraci a přihlášení se na stránkách projektu. Hlasování bude probíhat měsíc. Hlasovací lístky ve fyzické podobě budou k dostání na místě hlasování. O konkrétním místě a podobě hlasování rozhodne dle svých možností úřad města či městské části. Podle výsledků hlasování bude vybráno pět návrhů s nejvyšším počtem hlasů. Těchto pět projektů se nabídne veřejnosti k provedení. Od hlasování si slibujeme zvýšení obeznámenosti občanů, jak o občanském projektu, tak i o jeho konkrétních projektech a většího zájmu o ně.

Vítězné projekty budou realizovat, buď navrhovatelé projektu, kteří budou chtít daný projekt uskutečnit nebo nově přihlášení vykonavatelé projektu.

Pokud bude více zájemců o vykonání jednoho projektu, dostává přednost ten, který si o vykonání projektu zažádal dříve. Postup a dokazování uskutečnění projektu je stejný jako v *Institucionální části malého projektu* s jedním rozdílem, a to v podobě vyhlášení možné účasti veřejnosti na uskutečnění projektu, která se koná s dvoutýdenním předstihem před dnem provedení projektu. Vykonavatel za pomoci města či městské části na internetu a ve fyzické (viz výše) podobě ohlásí čas a místo konání projektu a výzvu občanům, kteří se budou moci zapojit. Tato výzva občanů k brigádě aktivizuje zapojení občanů a splňuje kritéria občanského projektu. Která jsou podrobněji rozvedena v sekci s názvem *Kritéria občanského projektu* (str. 9).



Schématické znázornění postupu z pozice koordinátora občanského projektu:

1. Návrh projektu:
 - a. Navrhovatel projektu vyplní předem připravený formulář pro Velké projekty.
 - b. Navrhovatel projektu dle popsaného postupu navrhne nový projekt.
2. Předá takto vyplněný formulář úředníkovi ke schválení.
3. Úředník posuzuje oprávněnost dané záležitosti.
4. Zaznamenání návrhu:
 - a. Úředník zaznamenává projekt do databáze konkrétních možných projektů a zároveň zasílá zpětnou vazbu.
 - b. Úředník v případě drobných nedostatků kontaktuje navrhovatele projektu (zpět na bod 1b).
 - c. Zamítnutí projektu.
5. Hlasování o návrzích schválených projektů.
6. Zveřejnění výsledků hlasování.
7. Nabídka veřejnosti k realizaci prvních 5 vítězných návrhů.
8. Veřejné oznámení o brigádě.
9. Uskutečnění projektu.
10. Oznámení o ukončení projektu.
11. Zhodnocení výsledku:
 - a. Vykonavatel projektu uskutečnil projekt zdárně (zařazení projektu do databáze uskutečněných projektů zároveň je vyplacena zbylá částka 30% a produkty projektu se stává součástí města či městské části).
 - b. Vykonavatel projektu uskutečnil projekt s chybami, úředník vyzve k nápravě:
 1. Předělání/oprava/úprava výsledku projektu.
 2. Finanční náhrada (vrácení finančního obnosu).
 3. 3 výzvy, a jestli stav i nadále trvá, je vykonavatel přesunut do registru dlužníků.
 - c. Vykonavatel projektu neuskutečnil projekt (3 výzvy jestli stav trvá, je vykonavatel přesunut do registru dlužníků).



3.3. Zázemí občanského projektu - propagace

Pro co největší úspěšnost občanského projektu doporučujeme veřejnost co nejpodrobněji seznámit s projektem. Koordinátor projektu, úředník, jenž bude mít na občanské projekty v kompetenci, by měl propagovat projekt v médiích (rádiu, novinách, regionální televizi, webu, facebooku apod.) a v místních periodikách (věstníky vydávané radnicí). Místní periodika jsou pak nejlepší a nejkomplexnějším informačním médiem (v tištěné i v elektronické podobě), jelikož cílí na potenciální uživatele. Navíc se nabízí možnost průběžného informování občanů o dění v rámci občanského projektu. O občanském projektu mohou být obyvatelé informováni také místním rozhlasem, letáčkem do schránky, ale i oznámením na úřední desce. Touto cestou lze informovat velké množství potenciálních participantů. Pro zvýšení atraktivnosti zapojení občanů do občanského projektu doporučujeme vytvořit databázi již realizovaných občanských projektů.

Občanský projekt vyžaduje následující zázemí. Ještě před spuštěním a informováním o občanském projektu je nutné, aby byla připravena internetová podpora občanského projektu. Jedná se o internetové stránky projektu, zde bude formulář ke stažení, nebo k online vyplnění, nahlédnutí do databáze již schválených projektů, databáze probíhajících projektů a událostí, a těch, které již byly úspěšně provedeny. Samozřejmostí je kontakt na úředníka a město či městskou část, které daný projekt zajišťuje, informace o projektu a kritéria, podle kterých se jednotlivé projekty hodnotí.

Navrhujeme vytvoření webu jako sociální sítě, kde by se jednotliví uživatelé po přihlášení mohli pochlubit jednotlivými projekty. Takto by mohla vzniknout komunita aktivních lidí, kteří by se mohli navzájem podporovat v navrhování či vykonávání projektů. Tento web s funkcí sociální sítě by mohl vést i k vytvoření soutěživé atmosféry jednotlivých aktérů. Pro hladké fungování občanského projektu by měl být úředník mobilní (navštěvuje místa v terénu pro zhodnocení místa výkonu projektu a pro posouzení výsledku projektu) navíc by měl mít k dispozici fotoaparát, kterým bude pořizovat fotodokumentaci místa i výsledného produktu projektů.

3.4. Formulář

Nedílnou součástí návrhu naší institucionální části je formulář. V příloze 1 je jako příklad uvedena verze pro papírovou podobu. Celý formulář je rozdělen na dvě sekce, která se nadále dělí do menších tematických oddílů. První sekce se jmenuje *Údaje o osobě* a druhá *Údaje o projektu*.



První zmiňovaná sekce se zabývá osobou, která podává návrh na projekt.

Druhá sekce se ptá na míru začlenění podávající osoby. Zde se dělí podávající osoby do dvou skupin a to na *navrhovatele projektu* (pasivní participace) a na *vykonavatele projektu* (aktivní participace). Pro lepší přehlednost a možnost řazení projektů dělí položka částka projekty do tří skupin do 1 000 Kč, kde je částka vyplácena zpětně v plné výši, a do 5 000 Kč a do 10 000 Kč. U obou posledně zmiňovaných se částky vyplácí dopředu ve výši 70 % nákladů a po úspěšném provedení projektu se doplácí 30% nákladů. Druh projektu sleduje tendenci podavatelů žádosti. Možnost *oprava* indikuje reparaci již stávajících věcí, naopak možnost *nová* znamená vytvoření zcela nového prvku, možnost *události* označí podavatel žádosti tehdy, když pořádá veřejnou událost edukačního, pracovního či socializačního charakteru (např. workshop).

Položka *lokace projektu* slouží k ozřejmění místa konání projektu. Podavatel žádosti má prostor uvést ulici, číslo popisné, město, nejlepší je však uvést GPS souřadnice pro přesné označení místa konání projektu (např. u parků nutné). I v tomto případě, kdyby se místo konání nalézalo tam, kde není možné zjistit výše zmíněné informace, se využije kolonka *popis lokace projektu*. Zde může zadavatel podrobně popsat, kde přesně se dané místo nalézá.

Položka *popis, přínos a úskalí projektu* sledují postupně, čeho přesně chce žadatel v projektu docílit, jaké jsou klady a jaké jsou možné zápory daného projektu. Popis *rozpočtu* projektu sleduje za kolik a jaké položky by chtěl navrhovatel projektu pořídit. V této kolonce vypíše materiál, možné financování přítomnosti odborného dozoru či zapůjčení nástrojů nutných k uskutečnění projektu. V elektronické verzi formuláře bude moci žadatel doplnit *fotografii* místa před konáním projektu.

V případě, že žadatel označil v participační části formuláře *pasivní účast*, je návrh, pokud je přijat, zařazen do online databáze. Databázi doporučujeme průběžně zveřejňovat online i ve fyzické podobě. Daný projekt je poté nabízen těm, kteří by se chtěli aktivně zapojit do občanského projektu, nemají vlastní nápad nebo se jim líbí nápad z nabídky databáze. Pokud žadatel zakroužkoval aktivní participaci, stává se z něj vykonavatel projektu a daný návrh po schválení může realizovat.

3.5.Databáze

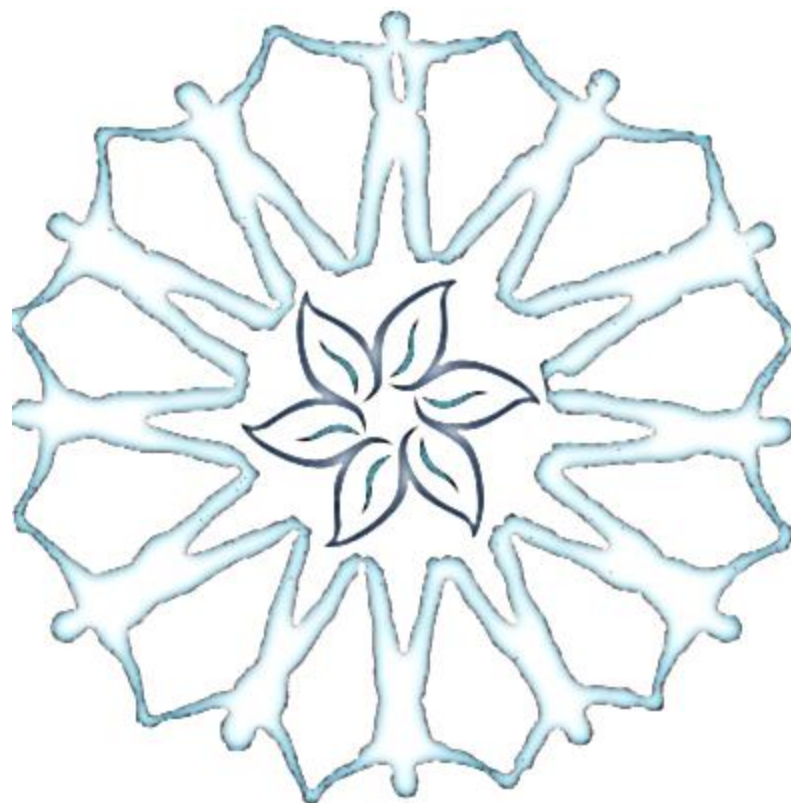
Databáze, která bude vyvěšena online na stránkách občanského projektu a na stránkách města či městské části nebo ve fyzické podobě na úřední desce či na úradu města či městské části, bude obsahovat pole, podle nichž se bude řadit seznam schválených návrhů, což usnadní manipulaci s projekty. Tato pole si lze v online verzi řadit dle druhu projektu, lokace projektu a vynaložené



částky. V online verzi lze zvolit konkrétní projekt, u kterého může být každá daná položka rozkliknuta, a následně se rozbalí informace o projektu a to popis lokace projektu, popis, přednosti, úskalí projektu a rozpočet, ve kterém navrhovatel projektu představí finanční fixaci během projektu. Vyjmenuje materiál, zapůjčení nástrojů či proplacení odborníka, tedy vše co za dané peníze bude chtít pořídit.

3.6.Smlouva

Dalším velice důležitým dokumentem je smlouva, kterou taktéž uvádíme v příloze 3. Jedná se o smlouvu mezi vykonavatelem projektu a městem či městskou částí. Ve smlouvě město nebo městská část vystupuje jako zaměstnavatel a vykonavatel projektu (aktivní participant) jako zaměstnanec. Zaměstnanec se ve smlouvě zavazuje k vykonání projektu. Je zde ošetřena skutečnost bezpečí při výkonu projektu i po něm vyplacení finanční náhrady, jak v případě, jedná-li se o projekt s celkovou finanční dislokací převyšující 1 000 Kč (70 % částky předem a 30 % při převzetí projektu do rukou města či městské části), tak o projekty, kde je dislokováno méně než 1 000 Kč (peníze jsou splatné až po zdárném ukončení projektu a převzetí do vlastnictví města či městské části) Převzetí produktu projektu do rukou města či městské části. Převzetí proběhne pouze tehdy, když budou splněny veškeré podmínky zmíněné ve smlouvě a vykonavatel projektu zdárně uskuteční projekt.



Péče o životní prostor a jeho podpora



4. Péče o životní prostor a jeho podpora

Člověk sice nemůže poručit větru ani dešti, ale může měnit svoje okolí a prostředí, ve kterém žije. A to jak už fyzické, tak i to sociální. Působení člověka na jeho vnější prostředí se dá i obrátit – prostředí působí na jedince, ať už na jeho emocionální či behaviorální složku. Co máme dělat, když ale nejsme spokojeni s naším prostředím? Pak nám zbývá buď se negativně vůči němu vymezit, přizpůsobit se mu a rezignovat na jeho změnu nebo úplně nejlépe se aktivně podílet na věcech, které se nám nelíbí! Právě takovou možnost účasti na změnách veřejného prostoru ve Vašem blízkém okolí, Vám nabízíme pomocí občanského projektu. Město není jenom, ať už náhodný nebo promyšlený a naplánovaný „shluk materiálu“, ale také živé prostředí, za které každý nese odpovědnost. Tím, že se o něj zajímáme a staráme, si k němu budujeme vztah. Díky interakci s dalšími jedinci měníme veřejné plochy na místa, kde se setkává kulturní a sociální život. Bohatý sousedský kulturní a sociální život spolu s mírou městské zeleně nám tak může posloužit jako indikátor kvality života ve městě.

4.1. Návrh občanského projektu 1: Pěstování rostlin ve veřejném prostoru

Městská zeleň je součástí městského prostředí již od dob zakládání prvních velkých měst. Ač se funkce a podoba městské zeleně v průběhu staletí měnila, její pozitivní vliv na životní prostředí je nepopiratelnou vlastností. Trávení volného času v prostředí městské zeleně pomáhá regeneraci psychických i fyzických sil, odbourává stres a přispívá k celkové spokojenosti s životem ve městě. Přírodní prvky ve městech pomáhají snižování teploty v letních měsících, snižování prašnosti a lepšímu vsakování a odtékání srážkové vody.

Chceme v rámci občanského projektu podpořit aktivní zapojení občanů do výsevu a péče o městskou zeleň. „Při utváření nebo úpravách veřejných prostranství pomáhají na cestě ke konečnému výsledku malá dílčí vylepšení. Časově méně náročné akce (například osázení petúniemi) představují viditelnou změnu vyvolávající v lidech pocit, že ke změně prostranství skutečně dochází a že jejich názory berou v potaz.“ (Project for public Spaces in Prostory 2013: 111). Náš záměr podporuje fakt, že v posledních letech je znatelný nárůst zájmu o zeleň a snahu zakomponovat přírodní prvky do městského prostředí. Důkazem toho mohou být komunitní zahrady nebo šířící se fenomén *guerilla gardening*, tedy dobrovolné a spontánní osazování zanedbaných nebo nevyužívaných městských prostor květinami. Proto bychom chtěli v našem občanském projektu podpořit sázení a využívání městské zeleně institucionalizovanou cestou. Právě drobnými projekty, typu sázení vlastní květeny ve

veřejném prostoru, bychom chtěli přitáhnout pozornost k občanskému projektu a zájmu o aktivní zasahování do veřejného prostoru.



Obrázek 1 Průběh sázení květin. Převzato z: http://hobby.idnes.cz/foto.aspx?r=hobby-domov&c=A110518_142139_hobby-domov_mce (citace z 9. 5. 2014)

4.1.1. Podpora pěstování

Podpora aktivního zapojení občanů do pěstování květin ve veřejném prostranství bychom chtěli realizovat dvojím způsobem. První způsob je finanční podpora, o kterou si žadatelé mohou žádat v rámci občanského projektu. Druhý způsob je vytvoření webových stránek s edukačním a informativním materiálem. Vzorovým příkladem nám může být město Seattle, které se snaží podpořit pěstování vlastních rostlin ve veřejném prostranství v maximální možné míře. Na webových stránkách města⁵ přináší tipy, triky a rady jak pěstovat rostliny. Také zpřístupnilo veřejnou telefonní linku (*the garden hot line*), na kterou se mohou obyvatelé obracet se svými dotazy. Další neméně důležitou aktivitou je podpora komunitního pěstování (program *P-patch*).

⁵Více na: <http://www.seattle.gov/util/EnvironmentConservation/MyLawnGarden/index.htm> (citace z 9. 5. 2014)



Samotné internetové stránky by také měly sloužit jako „natažená pomocná ruka“ pro občany, kteří budou chtít začít se sadbou či výsevem. Proto by bylo vhodné, aby se na internetových stránkách nacházely základní informace:

- a) popis samotného projektu v pozitivním a osobním duchu
- b) informace o žádosti finanční podpory v rámci občanského projektu
- c) odkaz na webové stránky občanského projektu
- d) informační a edukační materiály pro pěstování rostlin v městském prostředí jako například:
 - jak zvolit vhodné rostliny pro danou lokalitu (odolné rostliny, rostliny přirozené pro region Jižní Morava a kterým invazivním druhům se naopak vyhnout apod.)
 - jak pěstovat rostliny, které budou spolu v ekto symbióze (vytváření rostlinných společenství)
 - jak připravit půdu a okolí pro lepší životní prostředí rostlin
 - jak vhodně využívat dešťovou vodu
 - jakým způsobem správně ošetřovat rostliny (jak levně a ekologicky bez chemických přípravků pečovat o rostliny)
 - jak předcházet a jakým způsobem se vypořádat s nemocí a škůdci
 - jak zapojit další obyvatele do pěstování
 - praktické tipy a triky na pěstování

4.1.2. Vyřízení žádosti

Vzhledem k tomu, že chceme podpořit pěstování rostlin na veřejném prostranství, narážíme na problémy výsevu a setby na pozemcích, které jsou pod správou města. Proto jsme se rozhodli řešit tento fakt dvěma způsoby a to každý pro případ, kdy občan má zájem o pečování daného prostranství a kdy nikoliv:

- a) o údržbu se stará město

V tomto případě se občan může zažádat o podporu skrze občanský projekt. Úředník ovšem bude muset informovat o provedených změnách příspěvkovou organizací Veřejná zeleň města Brna.

- b) o údržbu se stará občan

Pokud občan projeví zájem nejenom o zasetí/výsev dané rostliny, ale i aktivní a dlouhodobou péči o danou plochu, mělo by mu to město umožnit. V takovém případě navrhneme přenechání části



pozemku do bezplatného dočasného užívání formou výpůjčky konkrétní osobě. A to na základě smlouvy o výpůjčce podle § 2193 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. Výpůjčkou je myšleno bezplatné užívání daných prostor na dobu určitou. Samozřejmě zájemce uzavře i smlouvu v rámci občanského projektu.

4.1.3. Motivace

Sebelepší teoretický návrh na zlepšení a aktivního zapojení občanů do veřejného života nemůže být úspěšně realizováno, pokud není promyšlen způsob, jak lidi v praxi aktivovat a motivovat k dané činnosti. Jedním z námi navrhovaných způsobů je sekce na webových stránkách a mobilní aplikace, na které se participující, ale i neparticipující občané budou moci podělit o své úspěchy, zkušenosti či starosti spojené s výsadbou zeleně ve veřejném prostoru.

Sdílení

Žijeme v době, kdy je možné díky internetu sdílet fotografie, videa, myšlenky či zážitky spojené s našimi oblíbenými činnostmi. Tento způsob komunikace a propojení občanů bychom chtěli využít i v našem návrhu. Proto navrhujeme vytvořit web, který by měl sloužit i jako sociální síť. Každý registrovaný jedinec by měl mít na těchto webových stránkách svůj profil. Vzhledem k možnosti zachování anonymity by si mohl hned v úvodu nastavit svoji přezdívku, pod kterou ho budou moci vidět ostatní uživatelé.

Každý uživatel by měl mít na svém profilu možnost zveřejnit:

- a) polohu kde je vysazen – například přes Google Maps API
- b) fotografie kde je výsadba zachycena – s možností pojmenování jednotlivých fotek, přidáváním komentářů k jednotlivým fotkám od ostatních uživatelů a možností ratingového hodnocení jednotlivých fotek
- c) informace o výsadbě – datum výsadby, co bylo vysazeno, jakým způsobem je o výsadbu pečováno
- d) možnost publikování krátkých článků/textů
- e) výzvy/události – nástroj pro propojení uživatelů za účelem hromadných setkání, zároveň možnost žádosti o výpomoc s údržbou záhonu (pomoc s pletím, zaléváním v době nepřítomnosti apod.)



Uživatel by také měl mít v rámci svého profilu možnost sledování ostatních uživatelských profilů. Tedy v případě zveřejnění změny na sledovaném profilu by uživateli přišlo upozornění o provedených změnách. Stejně tak by uživatelé měli možnost vzájemné neveřejné komunikace formou chatu.

Jelikož chceme, aby se do projektu a soutěží zapojili všichni občané bez rozdílu věkových, kulturních, sociálních a ekonomických skupin, bylo by vhodné přidat i doplňující informace jako například základní informace o tom, jak udělat kvalitní fotku.

Zřizovatelem samotného webu navrhujeme příspěvkovou organizaci Veřejné zeleně města Brna.

Soutěž

Další forma motivace pro občany zapojené do výsadby je forma soutěže. Ta by měla být spjatá s používáním vytvořených internetových stránek. Soutěže by se mohli účastnit jak jedinci registrovaní na námi vytvořeném webu, tak lidé žijící ve městě či městské části, kde občanský projekt probíhá. Samotná soutěž by měla být propagovaná jak na daném webu, tak i na internetových stránkách příspěvkové organizace Veřejné zeleně města Brna, ve věstnících a v jiných médiích. Zapojení jak registrovaných, tak neregistrovaných hlasujících rozšíří povědomí o projektu a zvýší šanci na zapojení se u dalších obyvatel.

Návrh na průběh soutěže:

- a)** V rámci webu bude vygenerován určitý počet fotografií registrovaných uživatelů, které mají nejvyšší ratingové hodnocení za poslední kalendářní rok. Ty postoupí do vyřazovacího kola, kde budou moci hlasovat o nejlepší fotku všichni zainteresovaní obyvatelé. Fotografie s nejvyšším počtem hlasů zvítězí.
- b)** Bude vyhlášena tematická soutěž o nejhezčí fotografie v daném tématu např. já a můj záhonek, detail, práce na záhonku. I pro tuto soutěž navrhujeme formu volby o nejhezčí fotografii formou internetového, ale i fyzického hlasování. Bude probíhat odevzdáním hlasovacího lístku, který bude dán do každé schránky, na úřadu města či městské části, hlasování.

Kromě symbolické odměny v podobě společenského uznání můžou výherci obdržet slevové kupony na nákup zahradnických potřeb apod. Dostanou tedy odměny přímo spojené s danou aktivitou pěstování rostlin.

4.1.4. Květnaté louky

V rámci zapojení občanů do výsevu a výsadby vlastní květeny ve městě bychom chtěli propagovat i jiný typ než jen osázení veřejného prostoru petúniemi. Dost často bývají při osazování veřejných prostranství voleny jednoleté květiny, které jsou většinou sázeny tak, aby vytvářely jasný ornament. My bychom ovšem radši propagovali trend, který je čím dál častěji volen při osazování veřejných prostranství a to hlavně u našich západních sousedů. Tímto trendem je „uplatňování přírodních principů při zakládání a údržby městské zeleně“ (in Respekt 2011). Jedním z takových trendů je i výsev květnatých luk v městském prostředí. Průkopníky tohoto směru jsou profesori Sheffieldské University Nigel Dunnett a James Hitchmough, kteří se na výsevu květnatých luk v londýnském olympijském parku na letních olympijských hrách v roce 2012 podíleli (Obrázek 2).



Obrázek 2 Květnatá louka v Olympijském parku, Londýn 2012. Převzato z: <http://www.nigeldunnett.info/Londonolympicpark/...obrázek> (citace 9. 5. 2014).

Tento rozšiřující se trend má už i první vlašťovky v České republice například sázení květin v obci Přezletice. Zde zahradník Ondřej Fous s dalšími dobrovolníky oseli lučními květinami prostor o



rozloze 3 202 m² nevyužívané plochy, tak zvané škarpy. I větší města (např. Strakonice) začala experimentovat s výsevem květnatých luk.⁶

Co to je tedy květnatá louka? Rostlinné společenství lučních květin a bylin. Jedná se o druhově pestré a cenné společenství rostlin. Toto společenství svým složením, strukturou a barevností připomíná spíše divoce rozkvetlou louku než pečlivě upravovaný záhonek. Díky svým charakteristikám a potřebám není nutná intenzivní péče a tedy ani vysoké náklady na její údržbu. Květnaté louky jsou vhodné i na silně exponovaná místa, o které se nejde intenzivně a dlouhodobě starat, kvůli organizačním a ekonomickým důvodům. Hodí se tedy i do míst jako jsou v doprovodné pásy zeleně kolem chodníků, stezek pro cyklisty, kruhových objezdů, ostrůvky zeleně uvnitř komunikací apod.

Výhody a nevýhody květnatých luk:

a) Výhody:

- odpadá intenzivní a pravidelná péče
- šetří ekonomické i lidské zdroje
- pohledově pěkné
- několik fází kvetení (různé barvy, vůně a struktury)
- vhodné podél chodníků, kruhových objezdů apod.
- rostliny není nutno v průběhu sezóny ošetřovat
- zalévat stačí po zasetí (maximálně v období velkého sucha)
- nemusí se na podzim odstraňovat zbytky rostlin
- nemusí se používat hnojiva, herbicidy či pesticidy
- lze vybrat vhodnou směs podle druhu místa určení
- nový biotop v městském prostředí
- cenné útočiště i zdroj potravy pro množství bezobratlých živočichů (od jara do zimy)

b) Nevýhody:

- terén je nutno předem připravit – odplevelení (možnost brigády)
- udržení terénu v bezplevelném stavu mezi výsevem a vývinem prvních rostlin
- potřeba odstraňování odpadků

⁶ Další část textu chápeme i jako ukázkou, jaké základní informace a rady ohledně pěstování by mohly být na vytvořeném webu, jako příklad nám dále slouží právě zmiňované květnaté louky.



Další riziko výsevu květnatých luk vidíme v tom, že druhově a strukturou pestrá louka může být některými občany považována za zaplevelenou a neudržovanou plochu. Hrozbou tedy je status quo v myslích obyvatel, kteří mohou za udržovanou plochu považovat pouze klasické záhony s okrasnými květinami.

4.1.5. Náklady

Uvádíme zde ilustrativní příklady nákladů, které se pojí se setbou lučních květů. Do nákladů nezapočítáváme práci občanů a zapůjčení nástrojů.

Položka	Cena (odhad v korunách)
Slunná a sušší místa	
10 g k osetí 5 m ²	40
50 g k osetí 25 m ²	178
Směs odolná k přecházení a rozličným způsobem údržby – přechod mezi květnatou loukou a trávníkem	
10 g k osetí 5 m ²	35
50 g k osetí 25 m ²	152
S vysokým množstvím druhů lučních květin – přizpůsobuje se sušším i vlhčím místům	
10 g k osetí 5 m ²	46
50 g k osetí 25 m ²	207
50 g k osetí 25 m ²	207

Tabulka 1 Náklady na květnaté louky z občanského projektu.

Náklady na výsadbu květin ve veřejném prostoru se mohou značně lišit od velikosti plochy, kterou budou chtít občané osázet/osít a podle toho, jaký druh květin k tomu budou chtít použít. Pro ilustraci cena za 1 kus petúnie se na trhu pohybuje okolo 35 Kč. Balení Semen macešek o hmotnosti 0,2g pak stojí zhruba 24 Kč. Náklady na výsadbu květin se tak budou pohybovat v desítkách, případně stovkách korun.

Při pěstování květnatých luk nepoužíváme hnojiva, pesticidy, herbicidy, ani jiné chemické látky. A to ani ve fázi přípravy půdy pro výsev, tak ani během samotného růstu louky. Například na hnojiva pozitivně rychleji reagují trávy, které vytlačují námi požadované květiny a byliny.



4.2. Návrh občanského projektu 2: Výroba veřejného mobiliáře

Město je víc než jen koridorem a prostorem s nástrahami a bariérami, které musíme překonat, pokud se chceme dostat z jednoho místa na druhé. Městský prostor je místem, ve kterém žijeme, seberealizujeme se, setkáváme se a také ho určitým způsobem vnímáme. Právě vnímání města a jeho veřejného vybavení je klíčový pro způsob, jakým je veřejný prostor využíván. Jedním z důležitých úkolů je tedy vytvoření pozitivního vztahu k veřejnému prostoru a vybavení skrze propojení citových a rozumových vazeb, díky čemuž si lidé veřejného prostoru budou více vážit a pečovat o něj. Otázkou je tedy, jak vytvořit tuto pozitivní konotaci mezi logickou a emocionální stránkou osobnosti a dosáhnout tak přisvojení si veřejného prostoru?

Námi navrhované přisvojení by mělo probíhat formou vytvoření veřejného mobiliáře samotnými občany. Výroba veřejného mobiliáře je jedním z příkladů drobných vylepšení veřejné vybavenosti, na které se mohou fyzicky podílet občané.

4.2.1. *Pozitivní dopady na lokalitu a instalace mobiliáře:*

- 1) prevence vandalizmu
- 2) posílení dohledu samotných občanů v daném místě
- 3) vytvoření pozitivního vztahu k danému místu
- 4) zapojení občanů do péče o veřejný prostor
- 5) vytvoření místa pro setkávání
- 6) podpora a rozvoj sociálních vztahů

Díky fyzickému zapojení do výroby si lidé budou více vážit veřejného mobiliáře a budou se aktivněji zasazovat o jeho případnou ochranu.

4.2.2. *Realizační firma*

Samotné zapojení občanů do vytvoření veřejného mobiliáře nestačí. Předpokládáme, že většina občanů nemá dostatek praktických zkušeností a dovedností s takovouto činností, natož že disponují potřebnými nástroji či *soft skills* pro předání svých znalostí ostatním zájemcům. Je tedy nezbytně nutné zapojit do provedení výroby veřejného mobiliáře právnickou osobu s dostatečnými zkušenostmi se zapojováním občanů do výroby. Výběr vhodné právnické osoby pro vytvoření



veřejného mobiliáře a zároveň zapojení občanů do jeho výroby je naprosto klíčovým faktorem pro úspěch tohoto projektu.

Právnícká osoba, která bude spolu s občany realizovat tento projekt, by měla splňovat tyto čtyři požadavky. Ty vidíme, jako klíčové pro to, aby byl splněn předpoklad jak zapojení občanů, tak i funkčnosti a kvality provedení veřejného mobiliáře:

- a) know-how na výrobu veřejného mobiliáře
 - b) dostatek prostředků a vybavení na zapojení fyzických osob při výrobě mobiliáře
 - c) zkušenosti se zapojováním fyzických osob bez praktických zkušeností s výrobou veřejného mobiliáře
 - d) pozitivní reference od osob na danou firmu
- plus: možnost volby výroby vhodného mobiliáře fyzickými uživateli

Bylo by vhodné, kdyby firma, pod jejímž vedením bude projekt realizován, byla schopná komunikace s občany a přizpůsobena participaci občanů a zohlednění základních požadavků občanů na fyzickou podobu veřejného mobiliáře.

4.2.3. Vzorový realizátor

Námi navrhovaný realizátor, který splňuje dané podmínky, je firma Paletky. Firma Paletky profesionálně opracovává použité palety a vytváří z nich kusy nábytku. Tento způsob využívání nepotřebných materiálů se nazývá *up-cycling*, což je proces, při kterém vzniká z odpadního materiálu nebo již nepotřebného produktu materiál či produktu nového, ve kterém se snoubí environmentální a materiální kvality. Míra variability nábytku je přitom poměrně vysoká, jelikož z palet lze vyrobit jak lavičky, tak i stolky, vertikální záhonky, zahradní lavice, křesílka či taburety. Firma zpracovává palety z kvalitního dřeva, jako jsou smrk, borovice, japonský cedr či mahagon. Tyto průmyslově vyráběné palety nejsou ošetřovány chemicky, ale jejich dlouhotrvající kvalita a odolnost je zajištěna díky speciálním směsím olejů, které zabraňují negativním vlivům počasí a jsou tedy vhodné i do exteriéru. Navíc u palet, ze kterých je vyráběn nábytek, lze vysledovat stopu původu a tedy i to, co bylo na paletách převáženo, aby nebylo ohroženo zdraví uživatele.

Firma navíc koná workshopy a teambuildingové akce, ať pro jednotlivce či celé skupiny jedinců, kteří nemají s manuální prací zkušenosti. Přímou při workshopu firma poskytuje:

- palety

- nářadí a know-how na zpracování palet
- seznámení se s bezpečností práce
- získání ochranných pomůcek (rukavice, brýle, sluchátka, rouška)
- odborná pomoc, jak konstrukčně zacházet s paletami
- tipy a triky ke snadnému zpracování
- konzultaci s architektem/designérem

Samozřejmě firma Paletky není jediná, která poskytuje takovéto workshopy (další je například firma Jaroslava Guntera Nábytek z palet).



Obrázek 3 Nábytek z palet pro exteriéry. Převzato z: <http://www.paletky.cz/wp-content/uploads/2012/05/13.jpg> (citace 9. 5. 2014)

4.2.4. Workshop

Běžné workshopy probíhají ve čtyřčlenných skupinách, přičemž cena pro jednoho účastníka je 2 500 Kč. Každá osoba si ovšem může přizvat spolupracovníka (doplatek 1 000 Kč za osobu). Všechny vyrobené kusy nábytku během workshopu si lze odnést domů (v případě výroby mobiliáře zůstávají výrobky ve vlastnictví města, avšak účastník získá *know how* k vlastním nápadům). Časová



náročnost workshopu je 14 hodin a jeho průběh je rozložen do dvou dnů. V případě konání workshopu pro instituce se ovšem cena liší a je závislá na počtu lidí a vzdálenosti místa konání od sídla firmy, které se nachází v Praze.

Ač by se cena mohla zdát přemrštěná, náklady na zhotovení veřejného mobiliáře zadávaného městem se pohybují v podobných či cenově vyšších relacích, se kterými jsou navíc dost často spojené další přímé nebo nepřímé úkony v rámci městského plánování a rozhodování. Na výběru lavičky se totiž podílí celá řada odborníků. Především jestli se taková lavička nachází v centru města, kde musí být zachován jednotící historický a vizuální design. Nezapomínejme, že s nákupem laviček jsou spojeny další externality, jako je například zabudování laviček – většinou formou zabetonování – do země.

Jako orientační ceny nám může posloužit příklad české firmy Mmcité, která úspěšně funguje od roku 1994 a specializuje se na městský mobiliář a nábytek do exteriérů. Lavička typu Brunea LB351b stojí 10 155 Kč.

Při rekonstrukci centra v oblasti Moravského náměstí, která byla uskutečňována od roku 2008 do roku 2011, byly zakoupeny lavičky v hodnotě 26 000 Kč, jak uvádí na svém blogu Roman Onderka.⁷

Výhody workshopu:

Workshop tedy není pouze viditelnou změnou v doplnění veřejného mobiliáře na místě, kde by si ho přáli občané, kteří jsou citlivější k vnímání problémů a nedostatků čtvrtí či určitých ploch, ale má také skrytá pozitiva. Kromě již zmíněných výhod (prevence vandalismu, vytvoření emocionálního pouta k místu) tu jsou ještě ekonomické výhody. Díky workshopu odpadávají všechny zmíněné externí náklady. Navíc účastníci získají dovednosti na výrobu dalšího mobiliáře. Je tedy prakticky možné, že v případě poškození mobiliáře budou občané již zapojení schopni vyrobit nový mobiliář sami.

Další výhodou takto zhotoveného mobiliáře je jeho nízká hmotnost, a protože není pevně připevněn k zemi možná mobilita. Občané si tak mohou přizpůsobit nejenom polohu jednotlivých částí veřejného mobiliáře vůči sobě, ale dokonce i místo jeho užívání v dané lokalitě. Tím se otevírá vícero možností jak daný prostor využívat, a uspokojit tak různé individuální potřeby jeho uživatelů. Samozřejmě si uvědomujeme, že nízká hmotnost je relativní vůči fyzicky znevýhodněným občanům (důchodci, tělesně postižení jedinci), kteří by potenciálně chtěli daný mobiliář aktivně využívat, tedy měnit místo užívání v dané lokalitě. Pro představu nábytek pohovka dvojsedák, který na svých stránkách inzeruje Nabytekzpaletok má při rozměrech 100x120 cm (výška 105 cm) váhu 35 kg.

⁷ <http://www.romanonderka.cz/ptejte-se-rok2010.html?p=3>



Nemožnost přesunutí veřejného mobiliáře pomocí vlastních sil může produkovat i sociálně pozitivní jednání, jako je žádost o výpomoc. Jakákoliv interakce vytvořená snahou o přesunutí mobiliáře na jiné místo je totiž žádoucí.

4.2.5. Náklady

Uvádíme orientační náklady pro workshopy při kterých se vyrobí mobiliář pro veřejný prostor.

Položka	Cena (odhad v korunách)
Odborný dozor (řemeslník)	1 500
Zapůjčení nářadí	500
5 laviček + workshop jejich výroby (2 dny, pro 5 osob)	7 500 + 12 500 ⁸
8 laviček + 4 stoly z palet + workshop jejich výroby (2 dny, pro 12 osob)	20 000 + 30 000 ⁹
4 lavičky + workshop jejich výroby (2 dny, pro 4 osoby)	6000 + 10 000 ¹⁰

Tabulka 2 Náklady na výrobu veřejného mobiliáře z občanského projektu.

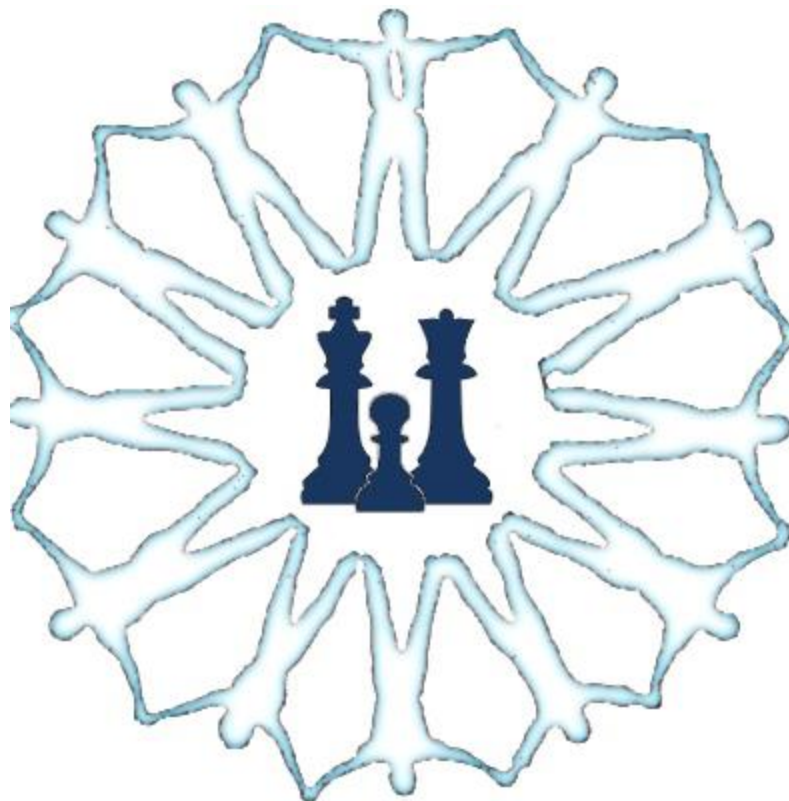
4.2.6. Vypořádání se s institucí:

Výroba veřejného mobiliáře, respektive workshop vedený v našem případě firmou, by byl druh projektu s názvem událost. Tento projekt se odlišuje od opravy nebo od nového projektu v tom, že vykonavatel projektu bude žádat finanční náhradu, která bude obsahovat vedle materiálu i zaplacení odborného dohledu a zapůjčení nářadí, které je zapotřebí k provedení. Navíc bude muset vykonavatel projektu poskytnout úředníkovi fotografie nejen výsledného produktu, ale i z průběhu události. V ostatních ohledech se bude řídit postupem, který byl již představen v institucionální části.

⁸ Uspořádávání workshopů z palet: <http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace 9. 5. 2014).

⁹ Uspořádávání workshopů z palet: <http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace 9. 5. 2014).

¹⁰ Uspořádávání workshopů z palet: <http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace 9. 5. 2014).



Občanská sounáležitost a její podpora



5. Občanská sounáležitost a její podpora

Problém zlhostejnění občanů ve městech je známý a často diskutovaný fenomén. Předkládané projekty jsou návrhy, jak občany města sblížit a jak rozvíjet občanskou sounáležitost. Všechny tři projekty usilují o vznik míst, která slouží k volnočasovým, především neformálním, setkáním občanů. Všechna tato místa by vznikala v kooperaci s obyvateli konkrétního místa a dané městské části. Taktéž je možná spoluúčast firmy a to podporou ve finanční, pracovní či materiální formě. Občané by se podíleli svou prací na vzniku těchto míst dobrovolnickými víkendovými brigádami. Městská část (město) by propagovalo konkrétní projekt a uhradilo by finanční náhradu materiálových nákladů, nářadí a profesionálního zabezpečení.

5.1. Aktéři

Aktéry v občanských projektech jsou především občané sami, proto jejich spoluúčast na vytváření jejich okolí vidíme jako hlavní. Společná práce je jedním z nejlepších nástrojů na vznik a utužování sociálních kontaktů. Projekty, na jejichž konečné podobě participovalo mnoho účastníků z různých skupin, mají nejlepší udržitelnost.

Město by mělo mít vytvořenou agendu, která by umožnila jednak projekty občanského rázu navrhovat a také o nich rozhodovat. V následujících odstavcích jsou rozepsány role aktérů v občanském projektu podporující občanskou sounáležitost ve městě.

5.1.1. Občan

Občan má právo navrhnout projekt, který zvyšuje kvalitu života v jeho okolí. Občan má právo se spolupodílet na podobě a vzniku míst. Občan má právo věnovat sponzorský dar na občanský projekt. Při dobrovolné brigádní práci nemá nárok na odměnu a plně přebírá odpovědnost za újmy, které mohou vzniknout při práci (viz Příloha 3). Občan má právo objekty vzniknuvše z občanských projektů bezplatně využívat ke svým volnočasovým aktivitám. Občan má právo pomocí internetové aplikace učinit rezervaci pro formální akci (např. oficiální šachový turnaj v případě Herních plácků viz níže str. 55), která se může konat pouze v sobotu. V ostatní dny jsou místa vyhrazena pro neformální setkávání občanů. V internetové aplikaci mohou být zveřejněny i neformální plánované akce (např.



den poezii), které umožní setkávání občanů. Na webu města bude odkaz na snímky z webkamery, a tak bude v obraze, jestli je aktuálně objekt volný k jeho aktivitám. Občan má povinnost udržovat objekty v čistotě. Za jejich poničení hrozí sankce za ničení veřejného majetku.

Občanovi je dána možnost modifikovat své okolí a to dle vlastní fantazie, která je omezena prostředky, které je městská část, firma či občan ochoten uvolnit. Návrhy míst pro projekt neformální setkávání musí být funkční a bezpečná, ale jejich ztvárnění může mít i umělecký aspekt.

5.1.2. Město (městská část)

Město (městská část) má za úkol propagovat a koordinovat vše, co souvisí se vznikem občanských projektů. Na svých stránkách vytváří aplikaci k hlasování k projektům a také sdílí informace o cílech projektů (viz institucionální část).

Město/městská část je povinna rozesílat elektronicky informace o akcích spojených s občanským projektem všem subjektům, které o to projeví zájem (zasílání aktualizací na vyžádání, vždy jedna z položek v hlasování: „Chce zasílat informace o aktuálním dění v občanském projektu?“)

Město nabízí firmám i občanům možnost spolupodílet se také finančně. V případě firem také pracovně a materiálově.

Město/městská část získá nové objekty, na jejichž údržbě se musí podílet (viz níže Údržba nových objektů vzniklých z občanského projektu).

5.1.3. Firma

Firma se může účastnit jako sponzor konkrétního projektu. Může přispět pracovně (dodat odborníky), finančně či materiálně. Na tabuli s pokyny pro užívání místa bude mít firma reklamu ve formě svého loga a kontaktu (maximálně 30 x 20 cm). Pokud firma dodá přímo svůj výrobek, může na něm být logo firmy, které však nepřesáhne plochu 5 % výrobku.

5.2. Údržba nových objektů vzniklých z občanského projektu

Město/městská část získá do svého vlastnictví nové objekty, které vyžadují údržbu. Předpokládáme vlastní iniciativu občanů, kteří objekty budou využívat (úklid po sebe sama). Nutný je však vývoz odpadků a periodická kontrola stavu majetku, což jsou úkoly úkol pro město/městskou část.



Každodenní uživatel těchto objektů, který si všimne závady na některém z objektů, může využít způsobu upozornění na potřebu opravy popsanou v institucionální části (viz str. 12).

5.3.Dlouhodobé využití objektů a návazné akce

Všechna místa, která vzniknou z občanského projektu, mají možnosti využití v dlouhodobém horizontu.

V každém příkladovém návrhu jsou podrobně rozepsány veřejné akce, které lze na těchto místech pořádat. Konání veřejných formálních (ve smyslu pořádaných nějakou institucí, např. školou, občanským sdružením, městem/městskou částí) bylo omezeno na jeden den v týdnu (sobotu), aby tyto venkovní prostory sloužily hlavně svému primárnímu účelu neformálního setkávání. Zadavatel formální akce odpovídá za všechny škody vzniklé během práce na projektu a je povinen finanční náhradou, pokud vznikne hmotná újma na majetku města. Na stránkách městské části, na jejímž katastru je projekt umístěn, bude zveřejněn kalendář akcí. Formální akce bude zadávat úřad městské části po podání žádosti konkrétní instituce. Kalendář neformálních akcí bude moci vyplnit každý registrovaný občan na stránkách dané městské části.

5.4.Motivace

Hlavní motivací občana je touha zlepšit životní podmínky ve městě. Díky občanským projektům se může skutečně podílet na utváření svého životního prostoru. Město má možnost ukázat, že mu záleží na názorech svých občanů a že umí reflektovat jejich přání. Může se zviditelnit a prezentovat sebe samo. Také si vychovává občany ke spolupráci. Firma získá reklamu na tabulích umístěných na místě realizovaného občanského projektu. Má možnost prezentovat své výrobky, které jsou na místě projektu přímo využity a byly sponzorským darem. Pokud firma přispěla prací (např. odborným dozorem nad vykládáním kamenů ohniště a dlažby okolo něj), finančním darem nebo materiálem, má nárok na uvedení kontaktu na informační tabuli.



5.5. Návrh občanského projektu 3: Ohniště a grill spoty pro Brno

Snad každý si rád opeče špekáček či klobásku nebo ugriluje zeleninu se steakem. Jenže když nemá vlastní zahradu, nemá kde. Balkón by mohl být vhodným řešením, ale nebude sousedy rušit kouř (přestupek proti občanskému soužití)? Řešení nabízí náš projekt „Ohniště a grill spoty pro Brno“.

Tzv. barbecue pointy již existují v zahraničí. Naprosto běžné jsou např. v Irsku či Austrálii. Princip je jednoduchý. Na stanoviště, kde je pevně zabudován grill spoty nebo ohniště, si kdokoli může přinést vlastní potravinu k ugrilování či opečení. Je zde dostatek míst k sezení, tak aby se sem vešly alespoň 3 rodiny. Občané si musí přinést vlastní palivo, na němž si jídlo připraví. Dále musí dodržovat pravidla, která jsou zveřejněna na blízké tabuli.

Inspirací pro vznik a chod nového projektu mohou být pražská pikniková místa (Stach, 2011).

5.5.1. Občanská participace

Občan se bude účastnit výběru místa pro ohniště/grill spoty, pokud jich bude vyhovovat více. Dále bude navrhovat vizáž ohniště/grill spotu a rozhodovat o vítězné vizáži (všechny musí splňovat podmínky bezpečnosti a požární ochrany). Dále se bude účastnit jeho výstavby (pokládání kamenů, dlažby apod.), výroby laviček (viz občanský projekt 2, str. 34) pod odborným dozorem. Každý občan si prut či opékací vidlici musí přinést sám.

Občan získá pro své volnočasové aktivity místo neformálního setkávání, kde si může připravit potraviny opečením na ohni či grill spotu.

5.5.2. Další aktéři

Město/městská část bude na svých stránkách podávat informace o projektu. Firmám bude nabízet spolupodílení se na materiálním a profesionálním sponzoringu.

5.5.3. Náklady

Předpokládáme, že stavba ohniště nebude trvat déle než jeden pracovní den, tj. 8 hodin. Je třeba jednoho odborníka (řemeslníka), který bude koordinovat dobrovolníky (cca 5), aby bylo postaveno ohniště dle plánu. Výrobu grilů je nutno zadat firmě. V obou případech dobrovolníci mohou vyrábět lavičky z palet v rámci workshopu (viz str. 34). Rozpočet ohniště je rozepsán v Tabulce 1.



Rozpočet grill spotu je rozepsán v Tabulce 2. V obou případech jsou nejvíce finančně náročné lavičky a stoly (stoly pouze u grill spotů).

Položka	Cena (odhad v korunách)
Odborný dozor (řemeslník)	1 500
Zapůjčení nářadí	500
Kámen či jiný druh obkladu	500
- Recyklování starých dlažebních kostek apod. (cena za přesun)	
5 laviček + workshop jejich výroby (2 dny, pro 5 osob)	7 500 + 12 500 ¹¹
Plechová lopatka na vybírání popela z ohniště	100
Popelnice na popel připevněná zámkem k zemi	1 000
Popelnice na odpadky připevněná zámkem k zemi	1 000
Venkovní webkamera	700 ¹²
Celkem	25 100

Tabulka 3 Náklady vznik ohniště z občanského projektu.

Položka	Cena (odhad v korunách)
Gril a jeho instalace	15 000
8 laviček, 4 stoly z palet + workshop jejich výroby (2 dny, pro 12 osob)	20 000 + 30 000 ¹³
Plechová lopatka na vybírání popela z ohniště	100
Popelnice na popel připevněná zámkem k zemi	1 000
Popelnice na odpadky připevněná zámkem k zemi	1 000
Informační tabule	3 000 ¹⁴
Venkovní webkamera	700 ¹⁵
Celkem	70 800

Tabulka 4 Náklady na vznik grill spotu z občanského projektu.

¹¹ Uspořádání workshopů z palet: <http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace 9. 5. 2014).

¹² Cena webkamery: <http://cctv.inshop.cz/IP%20kamera%20venkovn%C3%AD/standardni/venkovni-cctv-kamera-relicam-700tv1-2.8mm-cerna-%5BRC-AWEBF3-1%5D?ItemIdx=1> (citace 9. 5. 2014).

¹³ Uspořádání workshopů z palet: <http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace 9. 5. 2014).

¹⁴ Cena informačního panelu: <http://informacni-systemy.adesign.cz/tabule-calc?product=tabule-calc&typ=inf&tisk=bez&str=jed&ram=pvc&roz=100x60&gx=100&gy=60> (citace 9. 5. 2014).

¹⁵ Cena webkamery: <http://cctv.inshop.cz/IP%20kamera%20venkovn%C3%AD/standardni/venkovni-cctv-kamera-relicam-700tv1-2.8mm-cerna-%5BRC-AWEBF3-1%5D?ItemIdx=1> (citace 9. 5. 2014).



5.5.4. Umístění

Umístění ohniště/grill spotu musí vyhovovat bezpečnostním a především požárním stanovám.

5.5.5. Návrh pravidel Ohniště a grill spoty pro Brno:

1. Oheň smí rozdělávat pouze osoba starší 18 let.
2. Oheň nesmí být rozděláván mimo ohniště či gril.
3. Každý dbá své osobní bezpečnosti při manipulaci s grilem/ohništěm.
4. Smí se spalovat pouze dřevo bez chemických úprav nebo produkty k tomu určené (dřevěné uhlí apod.).
5. Uživatel po sobě nesmí zanechat znečištění ohniště/grill spotu a jeho okolí.
6. Oheň musí být uhašen před odchodem.
7. Uhlíky a popel se smí vyhazovat pouze do popelnic, které jsou k tomu určeny.
8. Další odpadky se smí vyhazovat do popelnic pro směsný (tříděný) odpad.
9. Dbejte své osobní bezpečnosti při manipulaci s horkým popelem a uhlíky.
10. Ohniště a grill spoty nesmí být užívány v nočních hodinách.
11. Okolo ohniště/grill spot nesmí být provozován nadměrný hluk.

5.5.6. Příslušenství

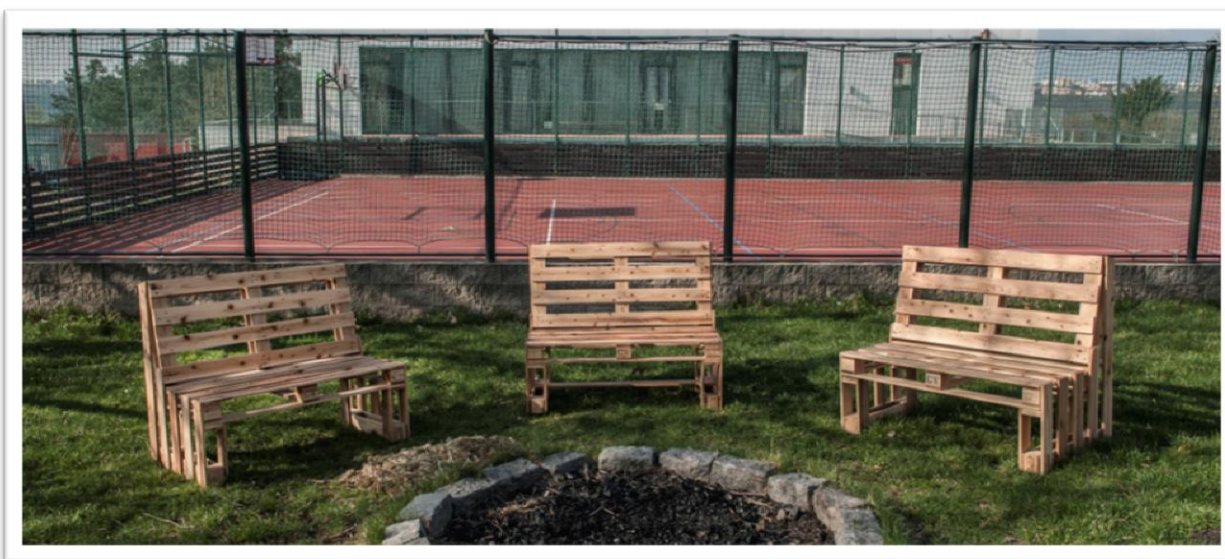
Každý grill spot i ohniště budou mít vlastní příslušenství, které je nutné k maximální bezpečnosti uživatele. Popelnice na popel i na směsný odpad budou připevněny zámkem k zemi. U grill spotů budou k dispozici 4 stoly s lavičkami (1 stůl se dvěma lavičkami minimálně pro 6 osob). K dispozici bude plechová lopatka na odstraňování popela a uhlíků z ohniště.

Prostor objektu je sledován webkamerou, která umožňuje lepší koordinaci aktivit (na webu města/městské části se může občan podívat, zdali je ohniště či grill spot plně obsazen).

K příslušenství objektu patří také informační tabule, na níž jsou zveřejněna pravidla pro jeho užívání a eventuálně sponzoři.



Obrázek 4 Příklad vyhotoveného grilu. Převzato z:
<http://www.au.timeout.com/melbourne/aroundtown/features/2240/10-barbecue-spots-in-melbourne> (citace z 9. 5. 2014).



Obrázek 5 Příklad vyhotovených laviček z recyklovaných palet. Převzato z:
<http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace z 9. 5. 2014)



5.5.7. Veřejné akce

Všechny veřejné akce budou propagovány městem/městskou částí na jeho/její webových stránkách, e-maily osobám, které o to projevily zájem, a v médiích (především místní věstníky).

První veřejnou akcí je už samotná výroba ohnišť a grill spotů. Občané se mohou přijít podívat na vznikání nového prvku v jejich okolí.

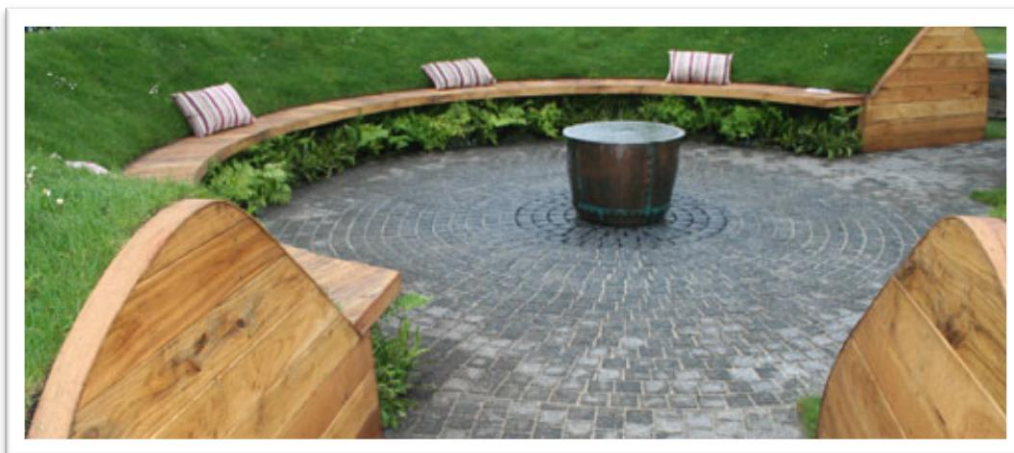
V případě ohnišť a grill spotů se jedná především o společná neformální setkání. Větší oficiální akce by mohly být např. pálení čarodějnic (pro inspiraci se lze podívat kupř. do Řečkovic (Altermedia 2014)).

5.6. Návrh občanského projektu 4: Miniamfiteátry

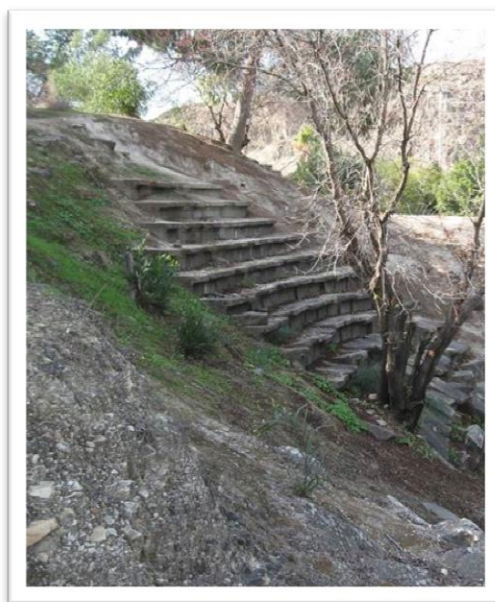
Miniamfiteátry jsou malé venkovní stavby, které slouží skupinám osob se stejnými zájmy pro neformální setkávání. Na příklad se může jednat o klub přátel poezie nebo neoficiální herecké spolky. Miniamfiteátr se skládá z jeviště (např. kruhové s průměrem 3 m) a hlediště, jež pojme 15-20 sedících osob. Osoby sedí v několika úrovních. Miniamfiteátr je zabudován do terénu a respektuje své okolí. Příklady vizáže miniamfiteátru naleznete na Obrázcích 6 až 8. Ztvárnění miniamfiteátru může být vysoce estetickým a funkčním prvkem v městské krajině.



Obrázek 6 Příklad miniamfiteátru ze dřeva v terénu. Převzato z: <http://www.touchwoodenterprises.co.uk/?id=265> (citace z 9. 5. 2014).



Obrázek 7 Příklad miniamfiteátru ze dřeva v terénu.
Převzato z:<http://www.shootgardening.co.uk/article/the-malvern-spring-gardening-show> (citace z 9. 5. 2014).



Obrázek 8 Příklad miniamfiteátru z kamene v terénu. Převzato z:
<http://www.biblewalks.com/Sites/HammatGader.html> (citace z 9. 5. 2014).



5.6.1. Občanská participace

Občan se zúčastní výběru místa pro miniamfiteátr, pokud jich bude vyhovovat více. Dále bude navrhovat vizáž miniamfiteátru a rozhodovat o vítězné vizáži (všechny musí splňovat podmínky bezpečnosti). Občan se bude účastnit jeho výstavby (kopáčské práce, pokládání kamenů či dlažby apod.) pod odborným dozorem.

5.6.2. Motivace

Občan získá pro své volnočasové aktivity místo neformálního setkávání, kde se může prezentovat před malým publikem, stát se na chvíli hercem či řečníkem nebo být jen pozorovatelem a užít si představení někoho jiného. Dále občan získá místo pro pořádání malých formálních akcí.

Občané za pomoci výstavby miniamfiteátru esteticky obohatí prostor, v němž se bude nacházet.

5.6.3. Náklady

Předpokládáme, že stavba miniamfiteátru nebude trvat déle než 3 pracovní dny, tj. 24 hodin. Je třeba jednoho odborníka (řemeslníka), který bude koordinovat dobrovolníky (cca 8), aby byl postaven miniamfiteátr dle plánu. Finanční náklady na miniamfiteátr jsou odvislé od jeho velikosti a materiálu, který bude použit na jeho stavbu. Kalkulovaná částka je pro miniamfiteátr pro 15-20 osob. První celková částka je dosažitelná, pokud město/městská část věnuje přebytečný materiál (obklad, štěrk, písek) z jiných akcí. Pokud bude město/městská část nucena materiál koupit, výdaje se zvyšují (cena 2 – kamenné obložení sedací plochy břídlíci – a cena 3 – dřevěná verze). Firmy mohou věnovat služby profesionála (řemeslníka) a materiál.

Položka	Cena (odhad v korunách)
Odborný dozor (řemeslník)	4 500
Zapůjčení nářadí	500
Kámen či jiný druh obkladu	
- Recyklování starých dlažebních kostek apod. (cena za přesun)	500 nebo
- Nebo nový kamenný obklad	7 000 ¹⁶ nebo
- Nebo nový dřevěný obklad	12 000 ¹⁷
Další stavební materiál (písek, štěrk)	3 000

¹⁶ Cena kamenných obkladů: <http://www.dulradim.cz/cenik/> (citace 9. 5. 2014).

¹⁷ Cena dřevěných obkladů: http://www.hornbach.cz/cms/media/cz/katalog/2014_wh/WH_0514_CZ~1.pdf (citace 9. 5. 2014).



Venkovní koš na odpadky	Dodá město
Informační tabule	3 000 ¹⁸
Venkovní webkamera	700 ¹⁹
Celkem (dle užitého obkladu)	
Recyklovaný materiál/kámen/dřevo	12 200/18 700/23 700
Tabulka 5 Náklady na vznik miniamfiteátru z občanského projektu.	

5.6.4. Umístění

Umístění miniamfiteátru musí vyhovovat bezpečnostním stanovám. Umístění musí být dostupné a respektovat místní krajinu. Může být umístěn např. v parcích či jiných místech, která jsou poměrně klidná, aby zde mohla být provozována ona neformální setkání a vystoupení.

5.6.5. Návrh pravidel pro miniamfiteátry

1. Miniamfiteátr smí využívat všichni občané ke svým volnočasovým aktivitám.
2. Uživatel po sobě nesmí zanechat znečištění amfiteátru a jeho okolí.
3. Odpadky se smí vyhazovat do popelnic pro směsný (tříděný) odpad.
4. Dbejte své osobní bezpečnosti. Zvýšenou pozornost věnujte pohybu na mokřích plochách.
5. Miniamfiteátr nesmí být užívány v nočních hodinách.
6. Okolo miniamfiteátru nesmí být provozován nadměrný hluk.

5.6.6. Příslušenství

Samotná stavba miniamfiteátru s jevištěm a hledištěm bude doprovázena jedním, popř. dvěma koši na odpadky. Prostor objektu je sledován webkamerou, která umožňuje lepší koordinaci aktivit (na

¹⁸ Cena informačního panelu: <http://informacni-systemy.adesign.cz/tabule-calc?product=tabule-calc&typ=inf&tisk=bez&str=jed&ram=pvc&roz=100x60&gx=100&gy=60> (citace 9. 5. 2014).

¹⁹ Cena webkamery: <http://cctv.inshop.cz/IP%20kamera%20venkovn%C3%AD/standardni/venkovni-cctv-kamera-relicam-700tv1-2.8mm-cerna-%5BRC-AWEBF3-1%5D?ItemIdx=1> (citace 9. 5. 2014).



webu města/městské části se může občan podívat, zdali je miniamfiteátr využíván. K příslušenství objektu patří také informační tabule, na níž jsou zveřejněna pravidla pro jeho užívání a eventuálně zveřejnění i sponzoři.

5.6.7. Veřejné akce

Mimo neformální každodenní akce se mohou v miniamfiteátru konat např. oficiální herecké, pěvecké, řečnické a přednesové soutěže, představení apod. Možné jsou i tematické dny, kupř. přednes české poezie přelomu 19. a 20. století, antické divadlo atp.

5.7.Návrh občanského projektu 5: Herní plácky

Herní plácky jsou malé venkovní prostory, kde je vydlážděna šachovnice pro neformální setkávání u her. Je určena všem příznivcům šachu, dámy a jiných her. Na šachovnici o velikosti pole 50 x 50 cm jsou k dispozici velké šachové figury (velikost krále 65 cm). Na každé straně šachovnice je jedna lavička (celkem tedy 4 lavičky). Součástí prostoru mohou být i stolky se šachovnicemi. Mohou zde být pořádány oficiální i neoficiální hráčské turnaje. Příklady vizáže herních plácek naleznete na Obrázcích 9 až 12. Pokud by se přihlásil sponzor, který vyrobí šachové figury, může být herní plácek zároveň venkovní galerií a tedy i uměleckým dílem v městské krajině.



Obrázek 9 Příklad fungujícího herního plácku. Převzato z:
<http://www.weekendnotes.com/nagoya-gardens/> (citace 9. 5. 2014).



Obrázek 10 Příklad fungujícího herního plácku. Převzato z:
<http://www.ubergames.co.uk/giant-chess-pieces-plastic-60cm-p37.html> (citace 9. 5. 2014).



Obrázek 11 Příklad fungujícího
herního plácku. Převzato z:
http://pix.alaport.net/pub/Switzerland/Geneva/Misc+_Offbeat/ (citace 9. 5. 2014).



Obrázek 12 Příklad fungujícího herního plácku. Převzato z: <http://parkchelseanews.blogspot.cz/> (citace 9. 5. 2014).

5.7.1. Občanská participace

Občan se zúčastní výběru místa herního plácku, pokud jich bude vyhovovat více. Občan se zúčastní výstavby herního plácku (kopáčské práce, dlažby apod.) pod odborným dozorem. Dále se může v rámci workshopu „Výroba z palet“ naučit vyrábět zahradní nábytek a šachové stolky. Takto vyrobené stolky budou mnohonásobně levnější než betonové stoly. K šachovým stolkům si hráč přináší vlastní figury.

5.7.2. Motivace

Občan získá pro své volnočasové aktivity místo neformálního setkávání, kde si může hrát šachy a jiné hry. Navíc může pozorovat ostatní hráče a přiučit se novým „fintám“.

Herní plácky esteticky a funkčně obohatí prostor, v nichž se budou nacházet.



5.7.3. Náklady

Předpokládáme, že stavba herního plácku nebude trvat déle než 1 pracovní den, tj. 8 hodin. Je třeba jednoho odborníka (řemeslníka), který bude koordinovat dobrovolníky (cca 4), aby byl postaven herního plácek dle plánu. Kalkulovaná částka je v případě pokládky dlažby propočítána jako celá provedena firmou. Na slevě při participaci dobrovolníků je třeba se domluvit. Herní plácek zahrnuje nákup plastových figur, které jsou odolné proti dešti i mrazu. Mohou být na plácku celoročně. Firmy mohou věnovat služby profesionála (řemeslníka) a materiál.

Položka	Cena (odhad v korunách)
Zapůjčení nářadí	500
Zahradní šachy	12 000 ²⁰
Poklad dlažby	4 000 ²¹
Černé a bílé dlaždice (64 ks) 45 x 45 cm	14 300 ²²
Další stavební materiál (písek, štěrk, atd.)	5 000
4 lavičky + workshop jejich výroby (2 dny, pro 4 osoby)	6 000 + 10 000 ²³
4 šachové stoly a 8 židlí (2 dny, pro 4 osoby) ²⁴	6 000 + 10 000 ²⁵
Venkovní koš na odpadky	Dodá město
Informační tabule	3 000 ²⁶
Venkovní webkamera	700 ²⁷
Celkem	71 500

Tabulka 6 Náklady na vznik „herního plácku“ z občanského projektu.

²⁰ Cena zahradních šachů: <http://www.zahradni-sachy.cz/zahradni-sachy/zahradni-sachy-figurky> (citace 9. 5. 2014).

²¹ Cena pokladu venkovní dlažby: <http://www.obklady-brezina.cz/cenik.html> (citace 9. 5. 2014).

²² Cena venkovní dlažby: <http://www.nejlevnejsi-obklady.cz/dlazby/dlazby-nowa-gala-dolomia-dlazba-dolomia-dm01-bila-pololestena-59-7x59-7-cm> (citace 9. 5. 2014).

²³ Uspořádávání workshopů z palet: <http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace 9. 5. 2014).

²⁴ Možno nahradit i betonovými stolky, ale jejich cena je 41 000 Kč/ks, <http://www.beton-tesovice.cz/katalog/stul-na-sachy.html> (citace 9. 5. 2014).

²⁵ Uspořádávání workshopů z palet: <http://www.paletky.cz/produkty/zahradni-lavice-z-palet-nabytek/> (citace 9. 5. 2014).

²⁶ Cena informačního panelu: <http://informacni-systemy.adesign.cz/tabule-calc?product=tabule-calc&typ=inf&tisk=bez&str=jed&ram=pvc&roz=100x60&gx=100&gy=60> (citace 9. 5. 2014).

²⁷ Cena webkamery: <http://cctv.inshop.cz/IP%20kamera%20venkovni%C3%AD/standardni/venkovni-cctv-kamera-relicam-700tv1-2.8mm-terna-%5BRC-AWEBF3-1%5D?ItemIdx=1> (citace 9. 5. 2014).



5.7.4. Umístění

Herní plácky mohou být umístěny např. v parcích či jiných místech, která jsou poměrně klidná, aby zde mohli zájemci nerušeně přemýšlet nad dalšími tahy. Prostor musí být relativně rovný. Vhodné jsou i velké vydlážděné plochy, kde stávající dlažba může být nahrazena šachovnicovým vydlážděním.

5.7.5. Návrh pravidel pro herní plácky:

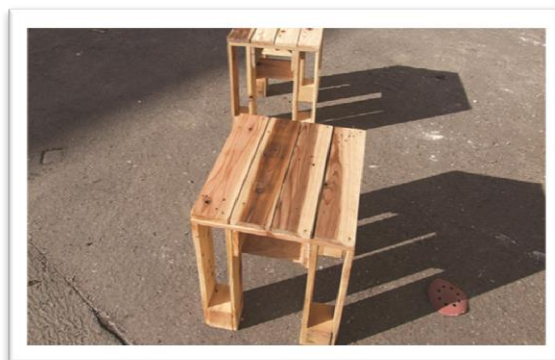
1. Herní plácek smí využívat všichni občané ke svým volnočasovým aktivitám.
2. Odpadky se smí vyhazovat do popelnic pro směsný (tříděný) odpad.
3. Dbejte své osobní bezpečnosti. Zvýšenou pozornost věnujte pohybu na mokřích plochách.
4. Okolo herního plácku nesmí být provozován nadměrný hluk.
5. Herní plácek nesmí být užíván v nočních hodinách.
6. Po skončení hry dejte šachy do úvodní polohy (viz návod na informační tabuli).

5.7.6. Příslušenství

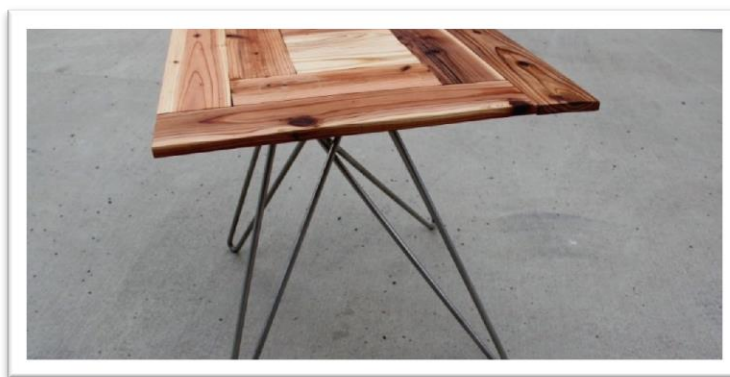
Herní plácek bude doprovázen jedním, popř. dvěma koši na odpadky. Prostor objektu je sledován webkamerou, která umožňuje lepší koordinaci aktivit (na webu města/městské části se může občan podívat, zdali jsou herní plochy využívány. K příslušenství objektu patří také informační tabule, kde jsou zveřejněna pravidla pro užívání (včetně pravidel šachů a dámy) a eventuálně i konkrétní sponzoři.



Obrázek 13 Příklad venkovního mobiliáře k „herním pláčkům“.
Převzato z: <http://www.paletky.cz/nabytek-z-palet/> (citace 9. 5. 2014).



Obrázek 14 Příklad venkovního mobiliáře k „herním pláčkům“. Převzato
z: <http://www.paletky.cz/nabytek-z-palet/> (citace 9. 5. 2014).



Obrázek 15 Příklad venkovního mobiliáře k „herním pláčkům“. Do stolku je možno zabudovat herní desku nejen pro šachy. Převzato z: <http://www.paletky.cz/nabytek-z-palet/> (citace 9. 5. 2014).

5.7.7. Veřejné akce

Mimo neformální každodenní hraní se mohou na herních plátcích konat např. oficiální hráčská klání. Pokud by nějaká firma darovala umělecky vypracovanou šachovou sestavu, mohla by být pořádána její výstava.



6. Závěr

V předloženém textu předkládáme naši vizi občanského projektu. Jeho hlavní cílem je propojení a zaktivizování jak jednotlivců, tak i firem, sdružení a vytvoření pozitivního a konstruktivního vztahu k městským institucím a veřejnému prostoru. Definovali jsme také pět základních kritérií, které by každý občanský projekt měl splňovat pro to, aby mohl být realizován. Pro připomenutí to jsou podpora soudržnosti, zlepšení životního prostředí, dlouhodobá udržitelnost projektů, posílení spoluzodpovědnosti a aktivní zapojení občanů.

Samotný text jsme pak rozdělili na tři základní části a to *Institucionální řešení občanského projektu, Péče o životní prostor a jeho podpora a Občanská soudržnost a její podpora*. V institucionální části navrhujeme vytvoření platformy pro uživatele a vykonavatele projektu. Tato platforma by měla mít dvě části a to na řešení malých a velkých projektů, které jsou řešeny nepatrně odlišným institucionálním způsobem. Základním odlišením malého a velkého projektu je finanční částka 10 000 Kč. Také jsme vytvořili dva vzorové formuláře, právě pro malý a velký projekt (viz Přílohy 1 a 2).

V zásadě se námi *navrhovaný institucionální systém* občanského projektu dělí na *tři fáze*. *Sběr návrhů projektů, posuzování projektů a uskutečnění projektů*. Tyto tři části jsou poté modifikovány dle míry aktivity občanů na dvě části a to na část z pohledu navrhovatele projektu a na část z pohledu vykonavatele projektu. Je zde samozřejmě i třetí perspektiva, a to pohledu úředníka. Ten však „pouze“ projekty posuzuje. Institucionální systém je přizpůsoben množství peněz, které jsou na provedení projektů vynakládány. A to na dvě kategorie: *Velké projekty* (nad 10 000Kč) a *Malé projekty* (do 10 000Kč), které se dále dělí na částky do 1 000Kč a nad 10 000 Kč. U částek do 1000 Kč jsou veškeré finance spojené s úkonem projektu vypláceny po vykonání projektu, zatímco u částek nad 1 000 Kč jen do výše 70% nákladů. Zbýlých 30% se vyplácí až po provedení a schválení finální verze produktu projektu úředníkem.

V institucionální části operujeme s pojmy *navrhovatel a vykonavatel*, kterými mohou být fyzické osoby, firmy a instituce spravované státem. Navrhovatelem myslíme pasivního participanta, který pouze předkládá nápady a návrhy na občanské projekty. Vykonavatelem pak myslíme aktivního participanta, který přímo vykonává občanský projekt. Návrhy na pasivní i aktivní participaci na občanském projektu budou k dostání, jak v elektronické, tak i fyzické podobě, aby se mohli zapojit i lidé, kteří nevyužívají nová média. Stejně tak by navrhovatelé i vykonavatelé měli možnost zkontaktovat příslušného úředníka zabývajícího se občanským projektem různými komunikačními prostředky (dopis, telefon, online telefonování, sociální síť apod.). Rozdělení na vykonavatele a



navrhovatele bylo z jednoho podstatného důvodu, a to možnosti vytvoření databáze projektů, které mohou být v budoucnosti vykonány. Jedinci, kteří se tak nemohou z jakýchkoliv důvodů aktivně účastnit občanského projektu, mohou alespoň předkládat své návrhy a nebudou zcela vyčleněni ze zapojení se do občanského projektu a seberealizace skrze něj.

V části *Péče o životní prostor a jeho podpora* se zabýváme dvěma návrhy občanských projektů, *Podporou pěstování rostlin* a *Výrobou veřejného mobiliáře*. Podporou pěstování rostlin sledujeme zapojení občanů do péče o veřejnou zeleň a možnost zušlechťování fyzického prostředí města. Zároveň bychom chtěli skrze webové stránky a mobilní aplikaci umožnit propojení jednotlivých participantů a skrze soutěže a možnosti seberealizace na webu (blog, foto, chat, žádosti apod.) udržení jejich dlouhodobé pozornosti u projektu. Výroba veřejného mobiliáře pak má sloužit k dovybavení chybějícího mobiliáře ve městě v místech, které preferují občané a díky vlastnoruční výrobě vytvoření si k takovému mobiliáři osobního vztahu.

V části *Občanská sounáležitost a její podpora* se zabýváme projekty, které mají za cíl vznik míst, která budou sloužit k volnočasovým setkáním neformálního rázu. Samozřejmě předpokládáme, že tyto místa budou moci sloužit i oficiálním akcím pořádaných městem. V našem návrhu překládáme vznik *ohnišť a grill spotů, mini amfiteátrů a herních plácků*. Inspiraci pro naše návrhy jsme našli v zahraničních projektech, které už několik let úspěšně fungují.

Všechny tyto předložené návrhy jsou koncipovány s úmyslem *obohacení veřejného života* a participace občanů na jeho vytváření a fungování. Vše záleží na společném *konsensu* občanů, kteří budou ochotni se na občanském projektu podílet. *Právě v aktivních občanech leží hlavní jádro tohoto projektu. Veřejné instituce by tu měly především fungovat jako „natažená pomocná ruka občanovi“, která mu pomůže rychle a co nejjednodušeji vykonat jeho zamýšlený projekt. Občan by pak svým přístupem měl co nejvíce usnadňovat vykonání úředních úkonů, ač by to v praxi mělo znamenat jenom podrobné čtení všech poznámek pod čarou. Jde nám totiž o vytvoření partnerství mezi veřejnými institucemi, občanem a veřejným prostorem.*



7. Zdroje

Altermedia 2014. „Pálení čarodějnic - Ddm Helcetova Brno Řečkovice.“ Atlas Česka [online] [cit. 8. 5. 2014]. Dostupné z: <http://www.kalendarakci.atlasceska.cz/paleni-carodejnic-ddm-helcetova-brno-reckovice-35878/>.

Stach, Jiří 2011. „Pikniková místa v pražských lesích a lesoparcích.“ *ENVIS* [online] [cit. 7. 5. 2014]. Dostupné z: [http://envis.praha-mesto.cz/\(lis2rz45x54slb45mts15045\)/zdroj.aspx?typ=2&Id=86628&sh=-633336228](http://envis.praha-mesto.cz/(lis2rz45x54slb45mts15045)/zdroj.aspx?typ=2&Id=86628&sh=-633336228).

Vránková, Karolína 2011. „Ať se snaží záhony“ *Respekt* [online] 22 (31-32) [cit. 4. 5. 2014]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-52917550-at-se-snazi-zahony>

Nadace Partnerství. 2011. Revitalizace vnitrobloků: Metodika k zapojení veřejnosti do plánovacích procesů. Brno.

Nadace Partnerství. 2013. Prostory: Průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství. Brno.



8. Přílohy

Příloha č. 1

Občanský projekt

Malý projekt

Údaje o osobě

Jméno:

Příjmení:

Sídlo organizace²⁸

Jméno organizace:

Ulice: ČP:

Město: PSČ:

IČO: DIČ:

Trvalé bydliště

Ulice: ČP:

Město: PSČ:

Kontaktní adresa²⁹

Ulice: ČP:

Město: PSČ:

Kontaktní údaje

Telefon: Mobil:

Email: Sociální síť:

²⁸ Vyplní pouze zástupce organizace.

²⁹ V případě, kdy je stejná jako adresa trvalého bydliště, prosím nevyplňujte.



Údaje o projektu

1. Účastník na projektu³⁰:

1. Projekt chci sám realizovat ☒ 2. Projekt chci pouze navrhnout ☒

2. Odhadovaná potřebná finanční Částka³¹:

do 1 000 Kč ☒ do 5 000 Kč ☒ do 10 000 Kč ☒

3. Druh projektu³²:

Oprava (Uvedení do funkčního stavu fyzicky existující věc.) ☒

Nové (Vytvoření nového produktu.) ☒

Událost (Veřejnou událost s edukační nebo pracovní či socializační náplní.) ☒

4. Lokace projektu³³:

Ulice: ČP:

Město: GPS:

5. Navrhovaná lhůta do kdy bude projekt realizován (zadávejte ve formátu DD.MM.RRRR):

.....

6. Stručný Popis projektu³⁴:

7. Popis prostředí lokace projektu³⁵:

³⁰ Zakroužkujete vždy jen jednu možnost. Pasivní účastník pouze navrhuje projekt, aktivní účastník svůj navržený projekt nadále realizuje.

³¹ Zakroužkujte jen jednu možnost.

³² Zakroužkujte jen jednu možnost.

³³ Nevíte-li jakýkoli údaj, prosím, přejděte k popisu lokace projektu a pokuste se dané místo popsat zde.

³⁴ Popište, prosím, co možná nejpřesněji provedení postupu projektu.



8. Rozpis předpokládaného rozpočtu projektu³⁶:

9. Zamýšlený přínos projektu³⁷:

10. Možná úskalí projektu³⁸:

³⁵ Popište, prosím, co možná nejpřesněji místo lokace projektu.

³⁶ Vypište, prosím, co možná nejpodrobněji konkrétní rozpočet Vašeho projektu.

³⁷ Popište, prosím, co možná nejpřesněji přínos projektu pro jednotlivé jeho účastníky (občany, město, firmy, apod.).



11. Zde můžete napsat Vaše připomínky:

³⁸ Popište, prosím, co možná nejpřesněji možná úskalí projektu pro jednotlivé účastníky (občany, firmy, apod.).



12. Chce zasílat informace o aktuálním dění v občanském projektu?

Ano, chci zasílat informace o aktuálním dění v občanském projektu. X

Ne, nechci zasílat informace o aktuálním dění v občanském projektu. X

13. Pokud jste označil/a v předešlé otázce odpověď ano, prosím, uveďte, jak Vám mohou být zasílány informace o aktuálním dění v občanském projektu.

- e-mailem
- dopisem
- telefonicky
- jiným způsobem

**Příloha č. 2**

Občanský projekt

Velký projekt

Údaje o osobě

Jméno:

Příjmení:

Sídlo organizace³⁹

Jméno organizace:

Ulice: ČP:

Město: PSČ:

IČO: DIČ:

Trvalé bydliště

Ulice: ČP:

Město: PSČ:

Kontaktní adresa⁴⁰

Ulice: ČP:

Město: PSČ:

Kontaktní údaje

Telefon: Mobil:

Email: Sociální síť:

³⁹ Vyplní pouze zástupce organizace.

⁴⁰ V případě, kdy je stejná jako adresa trvalého bydliště, prosím nevyplňujte.



Údaje o projektu

1. Účastník na projektu⁴¹:

2. Projekt chci sám realizovat ☒ 2. Projekt chci pouze navrhnout ☒

2. Odhadovaná potřebná finanční Částka⁴²:

do 20 000 Kč ☒ do 30 000 Kč ☒ do 40 000 Kč ☒ nad 40 000 Kč ☒

3. Druh projektu⁴³:

Oprava (Uvedení do funkčního stavu fyzicky existující věc.) ☒

Nové (Vytvoření nového produktu.) ☒

Událost (Veřejnou událost s edukační nebo pracovní či socializační náplní.) ☒

4. Lokace projektu⁴⁴:

Ulice: ČP:

Město: GPS:

5. Navrhovaná lhůta do kdy bude projekt realizován (zadávejte ve formátu DD.MM.RRRR):

.....

6. Stručný Popis projektu⁴⁵:

⁴¹ Zakroužkujete vždy jen jednu možnost. Pasivní účastník pouze navrhuje projekt, aktivní účastník svůj navržený projekt nadále realizuje.

⁴² Zakroužkujte jen jednu možnost.

⁴³ Zakroužkujte jen jednu možnost.

⁴⁴ Nevíte-li jakýkoli údaj, prosím, přejděte k popisu lokace projektu a pokuste se dané místo popsat zde.

⁴⁵ Popište, prosím, co možná nejpřesněji provedení postupu projektu.



7. Popis prostředí lokace projektu⁴⁶:

8. Rozpis předpokládaného rozpočtu projektu⁴⁷:

9. Zamýšlený přínos projektu⁴⁸:

⁴⁶ Popište, prosím, co možná nejpřesněji místo lokace projektu.

⁴⁷ Vypište, prosím, co možná nejpodrobněji konkrétní rozpočet Vašeho projektu.

⁴⁸ Popište, prosím, co možná nejpřesněji přínos projektu pro jednotlivé jeho účastníky (občany, město, firmy, apod.).



10. Možná úskalí projektu⁴⁹:

11. Zde můžete napsat Vaše připomínky:

⁴⁹ Popište, prosím, co možná nejpřesněji možná úskalí projektu pro jednotlivé účastníky (občany, firmy, apod.).



12. Chce zasílat informace o aktuálním dění v občanském projektu?

Ano, chci zasílat informace o aktuálním dění v občanském projektu. X

Ne, nechci zasílat informace o aktuálním dění v občanském projektu. X

13. Pokud jste označil/a v předešlé otázce odpověď ano, prosím, uveďte, jak Vám mohou být zasílány informace o aktuálním dění v občanském projektu.

- e-mailem
- dopisem
- telefonicky
- jiným způsobem

**Příloha č. 3****Dohoda o provedení práce na projektu**

Níže uvedeného dne, měsíce a roku smluvní strany

1.

se sídlem

IČ:

zastoupena

(dále jen „**zaměstnavatel**“) na straně jedné a

2. pan/í

r. č.

Ulice:

ČP:

Město:

PSČ:

3.

se sídlem

IČ:

zastoupena

(dále jen „**vykonavatel projektu**“) na straně druhé *uzavírají na základě vzájemného konsenzu*

tuto dohodu

Článek I.**Druh projektu**

1. Na základě této smlouvy se vykonavatel projektu zavazuje za podmínek obsažených v této smlouvě, na své nebezpečí a do níže uvedeného termínu provést pro zaměstnavatele práce na projektu, který spočívá v (dále jen „práce na projektu“).

2. V případě kdy vykonavatel projektu práce na projektu uskutečnil s chybami, či je neuskutečnil vůbec, úředník vyzve k nápravě, pokud tak vykonavatel projektu neučiní ani po třetí výzvě je vykonavatel projektu nucen vrátit finanční náhradu.



3. Za okolností, kdy vykonavatel projektu nevrátí zpět finanční náhradu, je přesunut do registru dlužníků a vyřazen z další možné účasti v občanském projektu

Článek II.

Místo a doba výkonu práce

1. Vykonavatel projektu se zavazuje řádně provést práci na projektu na své nebezpečí.
2. Místem výkonu projektu je myšleno

Ulice: ČP:

Město: GPS:

Popis místa:

3. Tato dohoda je uzavřena na dobu určitou, práce na projektu bude vykonávána do

.

Článek III.

Rozsah výkonu práce

1. Vykonavatel projektu bude práci na projektu vykonávat v nepravidelné pracovní době.

Článek IV.

Finanční náhrada

1. Vykonavateli projektu nenáleží za vykonanou práci odměna, vykonavatel projektu dostane finanční náhradu za použitý materiál, zapůjčené nástroje a/nebo stroje zapůjčené a pro uhrazení přítomnosti odborníka viz příloha této smlouvy. Celkově ve výšiKč (slovy: korun českých). Výše finanční náhrady bude proplacena následujícím způsobem a to zálohou ve výši 70 % odměny od výše částky 1 000Kč (slovy tisíc korun českých) za celkové náklady spojené s projektem bude nejpozději vyplacena do dnů ode dne podpisu této smlouvy.

2. Zbytek finanční náhrady, 30 % pro celkový rozpočet projektu nad 1 000Kč (slovy tisíc korun českých) či celá finanční náhrada při rozpočtu pod 1 000Kč (slovy tisíc korun českých). Finanční náhrada je splatná do dne následujícího kalendářního měsíce. A to buď bezhotovostně za pomoci:

- převodu na účet číslo..... vykonavatele projektu
- za pomoci složenky
- hotově
- jiným způsobem.

**Článek V.****Závazky vykonavatele projektu**

1. Vykonavatel projektu je povinen provést práce na projektu, tj. veškeré práce a dodávky kompletně, v patřičné kvalitě a v termínech sjednaných v této smlouvě. Požadovaná výborná kvalita je vymezena obecně platnými právními předpisy, včetně norem a podzákonných právních předpisů. Pokud porušením těchto předpisů vznikne škoda zaměstnavateli nebo třetím osobám, nese ji pouze vykonavatel projektu.

2. Vykonavatel projektu se zavazuje dodržovat bezpečnostní, hygienické, protipožární a ekologické předpisy a normy na místě výkonu práce na projektu.

3. Vykonavatel projektu se seznámí s riziky na místě výkonu projektu, zhodnotí a určí míru přiměřené ochrany.

Článek VI.**Převzetí projektu**

1. Vykonavatel projektu vyzve zaměstnavatele, ihned po dokončení projektu, maximálně však do tří dnů, ke kontrole práce na projektu a k převzetí projektu za pomoci (vykonavatel projektu kroužkuje preferovaný komunikační kanál)

- e-mailu
- dopisu
- telefonicky
- osobně
- jiným způsobem.

2. Projekt vymezený čl.I této smlouvy bude splněno řádným a včasným provedením projektu stvrzeným protokolárním předáním zaměstnavateli.

3. Zaměstnavatel je povinen projekt převzít pouze v případě, že na něm nebudou v době převzetí zjištěny žádné podstatné viditelné vady bránící řádnému využívání projektu. Pokud budou v době předání na díle viditelné vady, k předání a převzetí projektu dojde až po jejich odstranění.

Vykonavatel projektu přebírá plnou zodpovědnost za práce na projektu po celou dobu až do převzetí zaměstnavatelem. Odpovědnost za škody nese po celou dobu zhotovování projektu až do předání projektu zaměstnavateli vykonavatelem projektu.

Článek VII.**Závěrečná ujednání**



1. Jakékoliv změny či doplňky této dohody je možné činit po vzájemné dohodě smluvních stran, a to pouze písemnou formou.

2. Tato dohoda, jakož i právní vztah z ní vyplývající, se řídí příslušnými ustanoveními zákoníku práce a jeho prováděcími předpisy.

3. Vykonavatel projektu souhlasí, aby zaměstnavatel zpracovával jeho osobní údaje včetně rodného čísla a aby uváděl jeho rodné číslo na pracovněprávních dokumentech. Vykonavatel projektu se zavazuje, že nebude žádné osobní údaje poskytovat třetím stranám.

4. Smluvní strany výslovně prohlašují, že případné spory vyplývající z této dohody se budou řešit dohodou. Nedojde-li k dohodě a vznikne-li spor, pak při řešení sporů budou smluvní strany postupovat v souladu s obecně závaznými právními předpisy, především pak v souladu se zákoníkem práce.

5. Tato dohoda o provedení práce na projektu se uzavírá ve dvou vyhotoveních, z nich každá smluvní strana obdrží jedno vyhotovení.

6. Smluvní strany výslovně prohlašují, že obsahu této dohody porozuměly a že byla sepsána na základě jejich pravé a svobodné vůle. Na důkaz toto připojují svoje vlastnoruční podpisy.

Přílohy:

1. fakturace materiálu, nástrojů, strojů a přítomnosti odborníka

V dne

Vdne

zaměstnavatel

vykonavatel projektu

.....

.....



Příloha č. 4

Jak si vypěstovat květnatou louku:

- 1) Nejprve si musíme uvědomit, kdy je nejpriznivější doba pro výsev. Tedy nejlépe je vysévat květnaté louky na jaře a to během dubna. Lze ovšem vysévat i během května.
- 2) Následně si musíme zakoupit vhodnou směs v kamenném nebo internetovém obchodě, přičemž u každého balení je popis, pro jaké přírodní podmínky je daná směs nejvhodnější. Lze tedy vybrat i směsi pro výrazně exponované plochy (pásky podél trávníků).
- 3) Důležitou fází je příprava půdy k vysetí dané směsi. V této fázi musíme odplevelit půdu a odstranit zbytky ostatních rostlin, jelikož není možné sít směs mezi existující trávník.
- 4) Před samotným setím si rozdělíme pozemek, na kterém budeme naši směs vysévat na několik menších částí a stejný počet částí i směs, kterou budeme sít. Vzhledem k drobnosti semen ve směsi je vhodné ji smíchat například s pískem či pilinami, aby se nám fyzicky lépe selo, čímž bude zajištěn rovnoměrný výsev.
- 5) Vyséváme vlastní směs, přičemž osíváme zhruba 2 gramy směsi na 1m².
- 6) Prohrabeme vrchní vrstvy půdy tak, aby semena byla zahrabána zhruba 0,5 cm pod povrchem půdy. Hlubší zahrabání by mohlo rostlinám zkomplikovat počáteční růstovou fázi.



Příloha č. 5

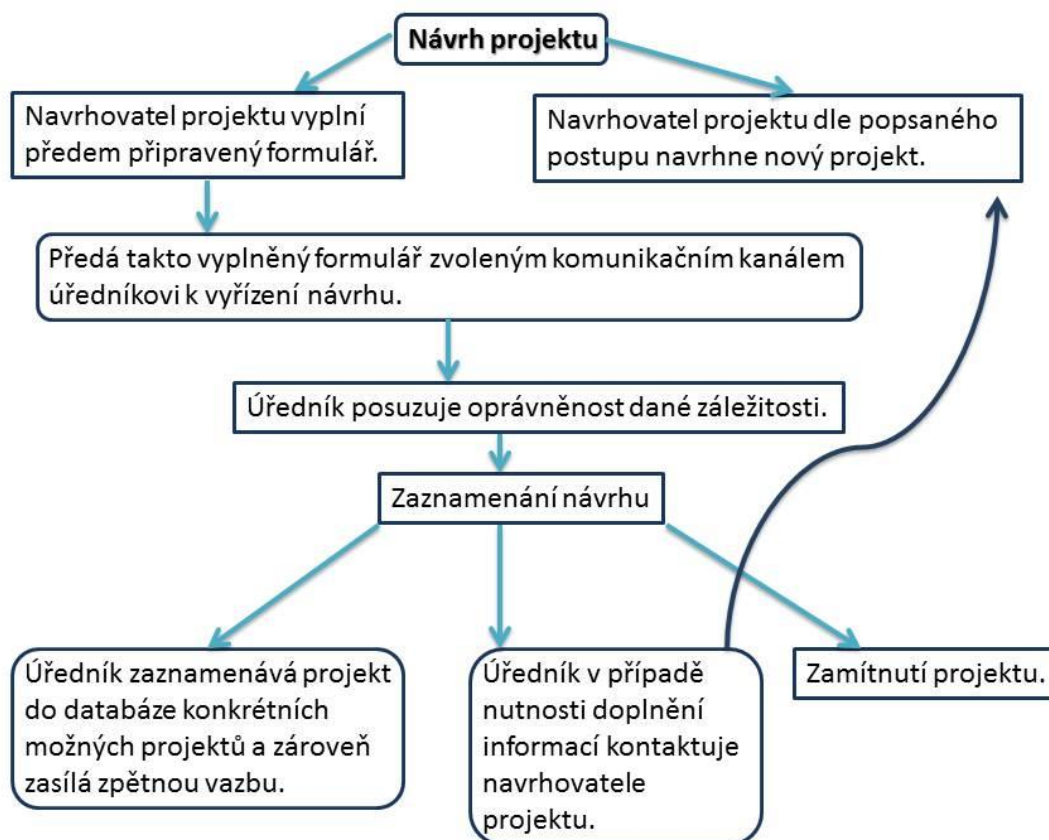
Na následujícím schématu je znázorněna cesta občana, který se po seznámení s občanským projektem do něho rozhodl zapojit.





Příloha č. 6

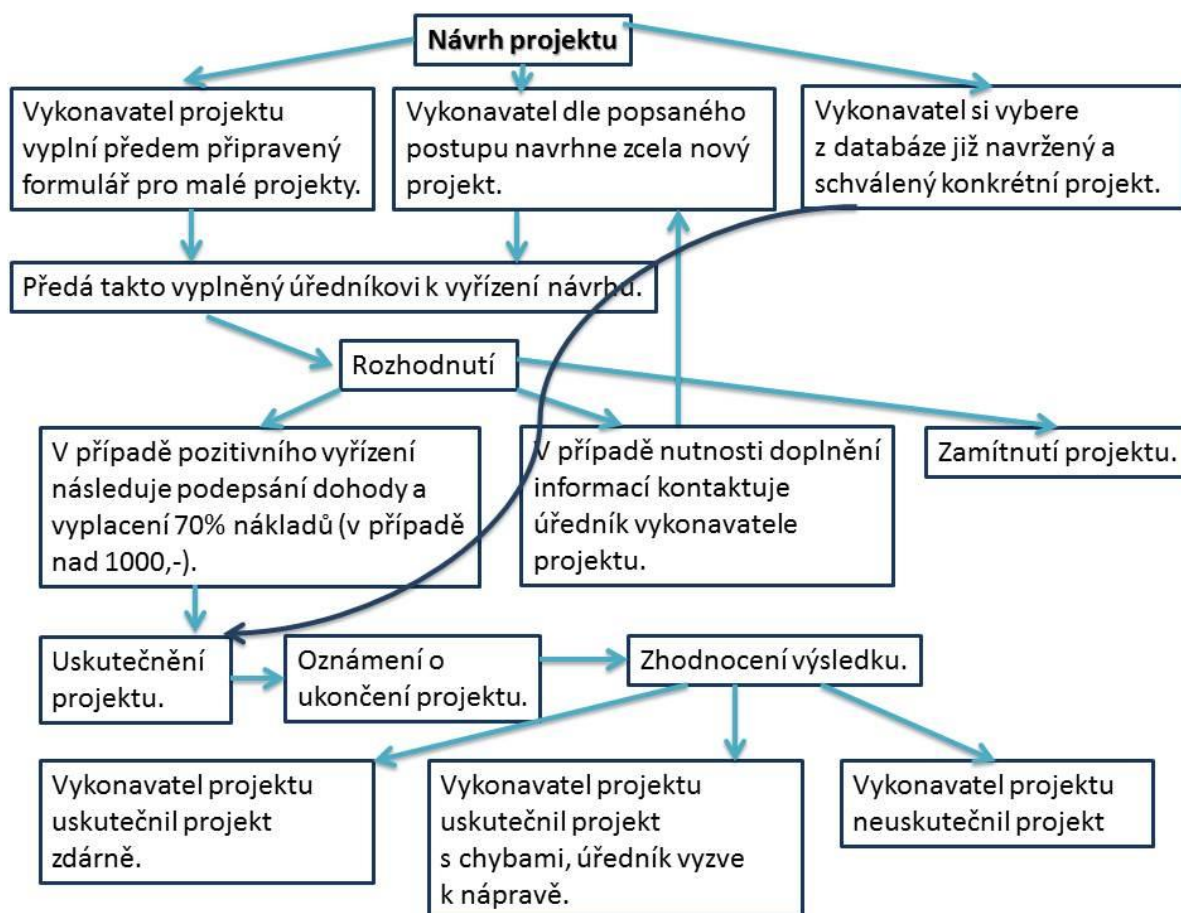
Schéma ukazuje cestu navrhovatele projektu, respektive jeho návrhu. Navrhovatel projektu pouze navrhuje projekt, který někdo jiný vykoná.





Příloha č. 7

Plánek graficky znázorňuje aktivitu vykonavatele projektu.





Příloha č. 8

Grafické znázornění velkého projektu.

